

DET KONGELIGE
DANSKE
MUSIKKONSERVATORIUM

DEN GODE START

*FAGLIGE SAMTALER OM GITARELEVENS
FØRSTE ÅR MED INSTRUMENTET*

**EN INSPIRATIONSBOG FRA
GITARLÆRERE TIL
GITARLÆRERE**

Af Henrik Bay Hansen

DKDM

Juni 2021

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord.....	3
Portrætter	5
Ordlister	8
De første uger	10
Anslag.....	15
Klang	23
Siddestilling	29
Notation	33
Akkorder	38
Indhold & progression.....	42
Begynderinstrumenter	47
Undervisningsmateriale.....	51
Øvning.....	55
Relationer	
I: Lærer & elever.....	61
II: Lærer & forældre.....	66
Livet som guitarlærer	
I: Et meningsfuldt arbejde.....	70
II: En metode, der inspirerer.....	72
III: Om arbejdsglæde	75
Efterord.....	79

FORORD

Hvad vi guitarlærere taler om, når vi taler sammen.

Guitarlærere er generelt meget nysgerrige på vores pædagogiske arbejde, vores praksis. Hvad enten vi mødes i formelle sammenhænge, som konferencer og efteruddannelsesdage, eller mere tilfældigt, som publikum til en koncert eller masterclass, så sker det igen og igen, at snakken falder på undervisning.

Vi interesserer os for vort instrument og dets videre udvikling, og vi fordyber os gerne i detaljerede emner som: Hvilken bog, man bruger, hvornår man introducerer noder, hvilken type anslag, man foretrækker, og hvordan man bedst forklarer den punkterede fjerdelnodes mysterier.

Denne nysgerrighed er ikke overraskende, for vi har valgt et fag, hvor man tilbringer meget tid på egen hånd, og hvor mulighederne for sparring og videndeling ofte er meget begrænsede. Som en konsekvens af dette ender mange guitarlærere med at savne et fagligt fællesskab, der kan bidrage med kontinuerlig inspiration, samt hjælpe til med at løse konkrete udfordringer efterhånden, som de opstår.

Den Gode Start er tænkt som et bidrag til den kollegiale samtale om praksis.

Omdrejningspunktet er begynderundervisning forstået som elevens første år med instrumentet, og indholdet er baseret på tre faglige samtaler mellem ni klassisk uddannede guitarlærere.

Geografisk set repræsenterer disse guitarlærere hele landet, lige fra toppen af Jylland over Fyn og til hovedstadsområdet, og rent erfaringsmæssigt spænder de vidt – fra den relativt nyuddannede til den særdeles erfarne, der står over for at skulle gå på pension inden for kort tid.

For at gøre *Den Gode Start* så konkret og anvendelig som muligt er de 3 samtaler skrevet sammen til én sammenhængende tekst uafhængig af tid og sted, og indholdet er opdelt i forskellige kapitler med klart afgrænsede emner. Den skal altså ikke nødvendigvis læses fra ende til anden, men kan lige så gerne bruges som et opslagsværk, der kan tages frem efter forgodtbefindende – både i forhold til de helt konkrete udfordringer, der kan opstå i forbindelse med undervisning af begyndere, og som en mere generel inspirationskilde for enhver, der ønsker at reflektere over og videreudvikle egen praksis.

Målgruppen er guitarlærere, og sproget er derfor præget af fagtermer og indforståede begreber, men til støtte for eventuelle læsere med anden baggrund har jeg indsat en ordliste.

Elever er forskellige, lærere er forskellige, og det er en kendt sag, at dét, der fungerer for den ene, kan være helt ubrugelig for den anden – et paradoks, som der i øvrigt også findes adskillige eksempler på i *Den Gode Start*, hvor selve uenigheden i forhold til et givent emne nogle gange kan være en pointe i sig selv.

Formålet med teksten er altså ikke at konkludere eller finde frem til den 'rigtige' måde at undervise begyndere på, men snarere at præsentere forskellige erfaringer og tilgange til praksis og på den måde inspirere og vække til eftertanke.

Det er min forhåbning, at Den Gode Start vil bidrage til de mange samtaler, der finder sted om guitarundervisning – både kolleger imellem, og hos de lærere, der ønsker at pleje dialogen med deres indre pædagog.

Henrik Bay Hansen

Juni 2021

SAMTALE 1 – HOVEDSTADSOMRÅDET

Henriette Damm

Uddannelse:

Musikvidenskab, Københavns Universitet 1982

Ansæt på:

Hillerød Musikskole

Simon Oddershede

Uddannelse:

Det Kongelige Danske Musikkonservatorium 2018

Ansæt på:

Frederiksværk Musikskole

Medlem af Dansk Guitar Selskabs bestyrelse

Thomas Winthereik

Uddannelse:

Det Kongelige Danske Musikkonservatorium 1995

Musikhögskolan Malmö 1999

Ansæt på:

Ballerup Musikskole

SAMTALE 2 – FYN

Thomas Jensen

Uddannelse:

Det Fynske Musikkonservatorium 1988

Ansæt på:

Odense Musikskole

Medforfatter til Guitarbogen 1, 2 & 3

Nina Oleander

Uddannelse:

Musikvidenskab, Københavns Universitet 2006

Syddansk Musikkonservatorium 2012

Efteruddannelsesforløb med kurser i folkeskolens musikundervisning 2018

Ansæt på:

Assens Musikskole

David Vollmond

Uddannelse:

Det Fynske Musikkonservatorium 2001

Ansæt på:

Kerteminde Musik- og Kulturskole

SAMTALE 3 – NORDJYLLAND

Anette Elkjær

Uddannelse:

Nordjysk Musikkonservatorium 1980

Ansæt på:

Hjørring Musikskole

Medlem af Aalborg International Guitar Festivals bestyrelse

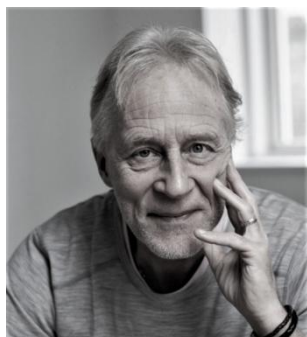
Henrik Mikkelsen

Uddannelse:

Nordjysk Musikkonservatorium 1996

Ansæt på:

Frederikshavn Musikskole

Ole Kjeldgaard

Uddannelse:

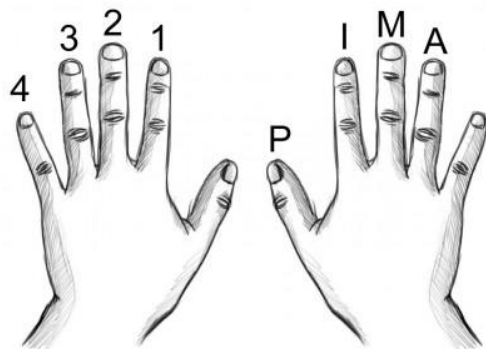
Nordjysk Musikkonservatorium 1988

Ansæt på:

Aalborg Kulturskole

ORDLISTE

Angivelser af venstre og højre hånds fingre:

Barrégreb: En del af den mere avancerede guitartechnik, hvor pegefingern lægges fladt ned over alle strengene. Bruges både i akkordspil og til klassiske stykker.

Bånd: Ordet kan have flere betydninger:

I: De smalle metalpinde, der deler guitarens gribebræt op i mindre mellemrum.

II: Områderne mellem metalpindene. De bruges til at orientere sig efter, og tælles startende med det, der befinder sig længst væk fra guitaristen.

III: Rent instrumentalt teknisk kan man trykke fingeren ned ”i båndet” (guitarist-slang), dvs. i selve mellemrummet, og dermed også både til venstre, til højre og midt i. Helt konkret opnås den bedste klang ved at trykke med fingerspidsen i båndets højre side (set fra guitaristens synsvinkel).

David Russell: Berømt koncertguitarist.

Dækket: Forsiden af guitarens krop, som er forsynet med lydhuset.

Fingerspil: Guitarist-slang for arpeggio.

Forberede: Guitarist-slang for at sætte højre hånds fingre på strengene inden anslaget. Metoden bruges for eksempel i forbindelse med arpeggio-passager, dels for at minimere risikoen for fejl, dels som en hjælp til at øge tempoet.

Frit anslag: Det at slå strengen an og lade fingeren fortsætte ud i luften.

Løs streng: En streng, der ikke presses ned af én af venstrehåndens fingre.

Marco Tamayo: Berømt koncertguitarist.

Music Mind Games: En musikteoretisk undervisningsmetode, der tager afsæt i børns lyst til at lege.

Ned-ned-op-op-ned: Guitarist-slang for en meget brugt højrehåndsrytme, som ofte er ét af de første anslagsalternativer, elever lærer i forbindelse med akkordspil.

Paul Harris: Internationalt anerkendt professor fra Harvards fakultet for pædagogik.

Plekter: Et lille stykke plastic, som bruges til at slå strengene an med.
Meget anvendt i rytmisk musik, og slet ikke i traditionel klassisk guitarmusik.

Snyde-G: Guitarist-slang for en forenklet G-akkord, der tages med kun én finger.

Speedadmin: Digitalt skemalægnings- og administrationsværktøj, der bruges på musikskoler.

Støtteanslag: Det at slå en tone an og lade fingeren fortsætte ind på strengen ovenover.

Tabulatur: Notationsform, der stammer fra renæssancen og barokken, og som er unik for strengeinstrumenter. Der er tale om et meget simpelt og letforståeligt format, der dog ikke er designet til at rumme en, i klassisk musik, lang række vigtige musikalske angivelser og nuancer. Tabulatur er meget brugt i formidling af rytmisk musik.

Vekselslag: Det at spille med skiftevis pege- og langfinger.

DE FØRSTE UGER

Hvis børn kan finde ud af at binde deres snørebånd og bruge deres smartphone, så kan de også finde ud af at spille fire strenge efter hinanden.

Ole Kjeldgaard

Alle lærere har det tilfælles, at de bruger det første møde med eleven til at skabe udgangspunktet for en god relation, for det er denne relation, der senere hen skal hjælpe til med at facilitere undervisningen.

I den sammenhæng er det vigtigt, at eleven føler sig tryk, og at der opbygges tillid de to imellem, og en oplagt måde at opnå det på er ganske enkelt at interessere sig for eleven ved at spørge til emner som skole, familie og andre fritidsinteresser.

Naturligvis skal eleven også i gang med at spille på sin guitar, og det er en proces, som der er mange forskellige tilgange til.

Den mere traditionelle består af en kortfattet og helt grundlæggende introduktion til nodesystemet, hvorefter man tager fat på at spille et stykke, der består af én eller to toner.

En del lærere lægger vægt på at fokusere på løse strenge i det første stykke tid, mens andre allerede tidligt introducerer venstre hånd, enten i forbindelse med en node eller en akkord.

Hvor hurtigt og hvor meget man begynder at bruge venstre hånd afhænger både af lærerens tilgang og elevens formåen, men også valget af undervisningsmateriale spiller en rolle, idet en bogs progression i høj grad vil være med til at præge forløbet.

Andre lærere benytter sig af en mere legende og intuitiv tilgang, nogle endda helt uden nogen form for skriftligt materiale. Her er undervisningens indhold langt mere fleksibelt, og progressionen i større grad lagt an på den pågældende elev.

Målene har alle lærere tilfælles: Man ønsker for sine elever, at de får en god start, en solid grundteknik og en naturlig tilgang til instrumentet, men vejene dertil er vidt forskellige.

Simon Oddershede:

Jeg ser nybegynderne som nogle, jeg kan præge forholdsvis meget. Det er min opgave, for de ved endnu ikke rigtig noget om guitar, og de er som regel heller ikke særlig kritiske. På den ene side skal vi selvfølgelig have det sjovt, og på den anden side prøver jeg at køre dem lidt hårdt og lære dem klassisk guitar, uden at de egentlig er klar over det.

David Vollmond:

Hos mig går den første lektion typisk med at lære hinanden at kende, gennemgå instrumentet, få styr på siddestillingen og spille vekselanslag på løse strenge. Hvis der er tid til det, kan jeg også godt finde på at introducere en akkord. I anden lektion plejer jeg at starte med nodelære og rytmeøvelser, vi laver måske noget imitation og den slags, og når vi så ses for tredje gang, har de fleste fået købt deres egen bog, *Spil Guitar 1*. Derefter kører det for alvor med melodispillet.

Anette Elkjær:

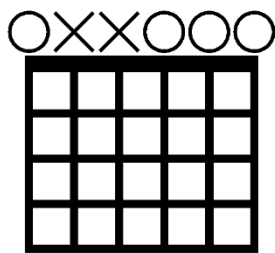
Først byder jeg dem velkommen, og så snakker vi lidt. Vi kigger på guitaren, jeg stemmer den og fortæller om strengenes navne og numre. Bagefter introducerer jeg fodskamlen, og så begynder vi at spille den første melodi. For tiden bruger jeg en blues i B, hvor de kun spiller 2. streng løs, mens jeg spiller akkorder til. De får et stykke papir, hvor der ikke står noder, men bare fem b-bogstaver og så 4/4 ude i siden. Det hele er meget simpelt og overskueligt, for det er vigtigt for mig, at de fra starten kan spille noget, som lyder godt. De når for det meste også lige at lære en enkelt akkord, og så er tiden gået.

Nina Oleander:

Jeg starter med at give dem en tegning, jeg selv har lavet. Den forestiller det øverste af en guitar med hoved, stemmeskruer og gribebrættets første fire bånd samt strengens navne og tal. Nedenunder ser man hænderne med numre og bogstaver, og ude i siden er der nogle helt enkle anvisninger til, hvordan man spiller Opvarmningsøvelse I og II.

OPVARMNINGSØVELSE I

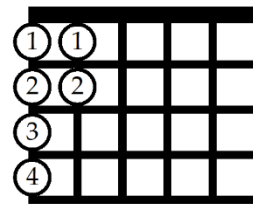
OPVARMNINGSØVELSE II

start → p i m a

2 x langsom

4 x hurtig

OSV.

Øvelserne starter vi på, når de passer til eleven, typisk efter 2-4 lektioner. For nogle er det for stor en udfordring at starte Øvelse II på 6. streng, og så gør vi det bare ud fra 3. streng i stedet. Jeg synes, den er god, for de får trænet alle fire fingre, og de vænner sig til at bruge én pr. bånd.

Derudover får de kopier fra *Guitarbogen 1*. Vi starter med det første nodestykke og lærer også Snyde-G-akkorden, og hvis det drejer sig om en elev, der er virkelig hurtig, så kan det godt være, at vi når at skifte mellem to forskellige toner.

Jeg plejer at anbefale forældrene at købe et eksemplar af *Guitarbogen 1* til deres barn, og det har de faktisk ofte klaret allerede til anden lektion.

Ole Kjeldgaard:

Al erfaring viser, at hvis de både skal have styr på en node, spille med højre hånd, og finde det rigtige bånd med venstre, så går det galt.

Jeg bruger den første time på at komme ind på livet af dem. Jeg forklarer dem, hvad guitaren kan med basgange, akkorder og melodier, jeg spiller lidt for dem, og derefter starter vi lige så stille på akkordspillet.

Jeg bruger ingen bog. Jeg har ikke givet en elev en bog i ti år, men de får altid noget med hjem, som de kan øve på. Det er typisk en øvelse eller en akkordrundgang, som jeg har skrevet ned til dem i løbet af lektionen.

Henrik Mikkelsen:

Til begynderne bruger jeg mange historier og billeder, og det er egentlig kun for at de bedre skal kunne huske det, når de kommer hjem.

For eksempel er deres højre hånd en elefant, der står ved en sø: Tommelfingeren er snablen, og lydhullet er søen. Elefanten må ikke gå ud i søen, for så drukner den, og den må heller ikke gå den anden vej ud i ørkenen, for så dør den af tørst.

De historier kan jeg sagtens finde på at vende tilbage til med elever, jeg har haft i mange år. Hvis de for eksempel har en tendens til at spille for langt nede mod stolen, så siger jeg bare: "Hov, du er ved at dø af tørst," og så ved de præcis, hvad jeg mener.

I begyndelsen spiller de meget på løse strenge, og så akkompagnerer vi os selv med halvnoder, mens vi synger *Ro, ro, ro din båd*.

Lige dér har de deres allerførste sammenspilssituation.

**Hvis de har en tendens til at spille for langt
nede mod stolen, så siger jeg:
"Hov, du er ved at dø af tørst!"**

Henrik Mikkelsen

Thomas Jensen:

Jeg starter med at fortælle dem ganske løseligt om, hvordan nodesystemet er indrettet. Så spiller de lidt med vekselslag på løse strenge, de lærer en Snyde-G-akkord, så vi kan spille *Mester Jakob*, og så er vi ligesom i gang. I løbet af de første 4 uger får de købt deres egen *Guitarbogen 1*, og så kører vi derudaf i den.

Den første sang er bare 3. streng løs 13 gange. Det er lige til at overskue, og så snart de har lært den, kan vi bruge den fremadrettet som opvarmning, hvor vi samtidig lige får tjekket siddestilling, håndstilling og så videre.

Efter den første måneds tid lærer de deres anden akkord, en D-dur, og derfra kører vi så noder og akkorder sideløbende.

Simon Oddershede:

Mine elever starter også med at spille løse strenge, og så akkompagnerer jeg med akkorder

eller måske noget, der er skrevet ud. Af den grund kan jeg godt lide at bruge *Guitarbogen 1*, for i den er der nogle fine lærerstemmer som gør, at det lyder af noget.

Anette Elkjær:

Et klart favoritstykke blandt mine begynderelever er *Marching In* fra bogen *Don't Stop the Music* af Harald Bøxtart.

Eleverne spiller kun løse strenge, men akkompagnementet får det til at lyde rigtig godt, og det er sådan et stykke, de sagtens kan finde på at vende tilbage til, selv længe efter at de er begyndt at spille sværere ting.

Simon Oddershede:

Jeg bruger også meget det at afslutte helt enkle stykker med et lille ritardando, selv med begynderne, for på den måde kommer vi til at lave rigtig musik allerede fra starten af deres forløb med guitaren.

Jeg introducerer det for dem ved først selv at spille med ritardando og så bagefter spørge dem, om de syntes, det lød godt. Det plejer de at svare ja til, og så snakker vi lidt om, hvad det var, jeg gjorde, og til sidst prøver vi at gøre det sammen.

Thomas Winthereik:

Jeg vil gerne give mine elever en god grundteknik fra starten af, og det føler jeg, at jeg gør bedst ved at *lege* den ind sammen med dem. Derfor foretrækker jeg faktisk, at eleverne slet ikke øver sig derhjemme, for jeg ved med 100% sikkerhed, at de kommer til at gøre det forkert, og så skal vi bare starte forfra igen næste gang, vi ses.

Mit mål er, at de skal have en højrehåndsstilling, der gør, at de kan spille både frit og støtte nogenlunde smidigt efter hinanden, hvilket er svært for mange.

Venstre hånds pegefinger bruger de overhovedet ikke det første lange stykke tid, hvis det står til mig. I stedet fokuserer jeg på relationen mellem 2. finger og tommelfingeren bag gribebrættet, for hvis den er på plads, så har de en langt mere balanceret og afspændt venstrehåndsteknik.

Min erfaring er, at jo mere de bestemmer selv, desto mere bliver det 1. finger, der styrer, så for min skyld skal de ikke øve sig derhjemme det første halve eller hele år.

Det er vigtigt for mig, at de fra starten kan spille noget, som lyder godt.

Anette Elkjær

Henrik Mikkelsen:

Jeg plejer at sige til mine elever, at tommelfingeren er en kriminel, der er kommet ind i celle nr. 2, og hvis den går ind i en af de andre celler, så sidder der en rocker, der vil give den bank. Det er sjovt, samtidig med at der bliver sat fokus på noget af det fysiske ved guitarspillet.

Ole Kjeldgaard:

Når de kan akkorderne D, G og A, så kan de spille *Wonderful Tonight* af Eric Clapton, og så er det nemt at lære dem melodien på øret. Det tager to minutter, og de skal ikke

koncentrere sig om hverken rytmer eller noder, de skal bare flytte deres fingre og få det til at lyde godt.

Både akkorder og melodi spiller de med plekter, men her er det også oplagt at starte på noget fingerspil.

Min filosofi er, at hvis børn kan finde ud af at binde deres snørebånd og bruge deres smartphone konstant og hele tiden, så kan de også finde ud af at spille fire strenge efter hinanden. Til at starte med øver vi det måske på dæmpede strenge, eventuelt mens vi bare siger akkordskiftene, og så skal det nok komme lige så stille og roligt.

ANSLAG

Hvis en elev spiller en akkord rigtigt én gang og forkert fire gange, så står det jo 4-1 til forkert.

Ole Kjeldgaard

Som guitarister er vi i direkte fysisk kontakt med den tone, der kommer ud af instrumentet. Vi *producerer* den i ordets egentlige forstand, og derfor udgør anslaget, og den klang, det frembringer, selve kernen i guitarspillet.

Grundlæggende set er der kun to måder at udføre dette anslag på: Støttet og frit. De har hver især deres fordele og ulemper, og for de fleste læreres vedkommende vil den metode, man vælger at give videre til sine elever, være baseret dels på erfaringer fra undervisningen, dels på hvordan man selv lærte at spille i sin tid.

Set i dette lys er det ekstra interessant at iagttage, at en del lærere vælger at skifte retning undervejs. Det kan være i mindre målestok, hvor man for eksempel i en periode vælger at gå på kompromis med vekselslaget, men det kan også være i en meget mere omfattende grad, hvor man helt går bort fra at bruge i og m-fingrene og over til i stedet at spille med p-fingeren eller måske ligefrem plekter.

I alle tilfælde er det tydeligt, at der ligger mange overvejelser bag – både i de tilfælde, hvor man vælger at ændre praksis, og på mange måder også hos de lærere, der er bevidste om både fordelene og ulemperne, og som alligevel holder fast i deres førstevalg.

Thomas Jensen:

Mine elever lærer støtteanslag, for jeg synes, at de med det frie nemt kan komme til at sidde og nærmest trække tonerne ud af guitaren. Jeg bryder mig ikke om den der højre hånd, som bliver flad og lægger sig oven på dækket, jeg vil hellere have, at de spiller med rundt håndled, og der bruger jeg appelsinen som billede. De skal simpelthen forestille sig, at de holder en appelsin inde i hånden.

Hvad de gør med p-fingeren, betyder egentlig ikke så meget for mig, så længe den hverken graver sig ind under strengene eller gemmer sig under hånden. Hvis der er nogen, der har brug for det, foreslår jeg, at de kan sætte den på én af basstrengene, men ellers siger jeg bare, at den skal være ”herude i luften.”

Nina Oleander:

Jeg foretrækker at starte med frit anslag, for jeg har erfaret, at det giver den mest smidige overgang, når eleverne senere hen skal begynde på fingerspil.

Men hen ad vejen anbefaler jeg dem at bruge støtte til bestemte ting, hvor det kan være nødvendigt med henblik på at opnå noget dynamisk eller klangligt.

Jeg vil godt medgive, at der er en vis risiko for, at de begynder at trække udad i strengene, så de får den der voldsomme Bartók-pizzicato-lyd, men det plejer jeg at luge ud i ved at bruge en øvelse, hvor de lægger guitaren fladt på skødet med strengene opad. Når de så

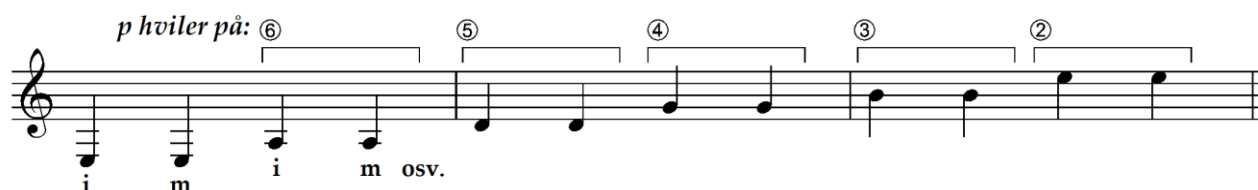

prøver at lave det frie anslag, mens den ligger der, så får de en helt anden tyngdefornemmelse, og det gør tit, at når de bagefter tager guitaren op i normal stilling igen, så er tendensen til, at de trækker udad i strengene ikke nær så udpræget. Tyngdekraften hjælper dem ganske enkelt til at få en stærkere fornemmelse af at spille *ind* i selve instrumentet.

David Vollmond:

Jeg sværger også til det frie anslag, og jeg har et rimeligt klart koncept, som jeg synes fungerer godt: P skal hvile på 4. streng til at starte med, og det gør den typisk hele det første halve år, mens de lærer oktaven fra g til g.

Så skal vi til at arbejde med C-dur-skalaen, og det er der, hvor de lærer *tommel-flyt* – altså det at lade p følge med ved strengeskift, så den hele tiden hviler på strengen over den streng, man spiller på. Men for at vænne dem til, at tommelfingeren ikke længere ligger fast på 4. streng, bruger jeg denne øvelse:

I starten spiller vi 4-dele, senere bliver det 8-dele og så 16-dele.

At lære *tommel-flyt* er noget, der kræver tilvænning, og det er de færreste uøvede elever, der gør det konsekvent, men jeg introducerer dem for det, og vi laver øvelser, der hjælper dem med at vænne sig til det. Jeg kan lide den måde at spille på, for de får dæmpet basserne, og der er mindre risiko for, at de rammer flere strenge ved et uheld. Jeg tror også på, at det med at flytte hånden giver noget frihed i modsætning til at hænge fast på 4. streng hele tiden.

**Jeg kan lide den måde at spille på,
for de får dæmpet basserne, og der er mindre risiko for,
at de rammer flere strenge ved et uheld.**

David Vollmond

Nina Oleander:

Jeg bruger det udtryk, at tommelfingeren skal "hvile sig," og det gør den på enten 5. eller 6. streng. Mine elever spiller efter *Guitarbogen 1*, og der introduceres den løse 4. streng allerede i begyndelsen, så det er vigtigt, at de kan komme til at spille på den.

Henrik Mikkelsen:

Det er helt sikkert, at hvis de ikke hviler med p, så kommer den til at sidde andre steder, hvor det er u hensigtsmæssigt. Jeg siger til mine elever, at den skal være på 5. streng, og så starter vi med støtteanslag med to fingre. På den måde kommer højrehånden til at fungere godt og stabilt, og så skal de ikke tænke så meget mere på den.

Jeg foretrækker støtteanslaget frem for det frie, for det giver dem en stor klang, og så får de en fornemmelse af, at instrumentet virkelig kan sige noget allerede fra starten.

Thomas Jensen:

Jeg plejer at bruge dette billede: Man skal forestille sig, at der lige netop er plads til en tennisbold under højre håndled. Der går ikke lang tid, så behøver jeg bare at sige: ”Hvordan går det egentlig med tennisbolden?” og så kigger eleverne straks ned og retter håndstillingen til.

Det er meget bedre end alle de der gængse forklaringer med, at der skal være luft mellem guitaren og håndledet og så videre.

Somme tider er der nogle af mine holdelever, der har taget en tennisbold med, for de vil jo gerne prøve det i virkeligheden, når jeg nu har nævnt den der bold så mange gange.

Det har vi en masse sjov med, for så snart de begynder at spille, så ryger den selvfølgelig på gulvet.

Hvordan går det egentlig med tennisbolden?

Thomas Jensen

Ole Kjeldgaard:

Mine elever starter med plekter og akkorder, og til at begynde med er det vigtigste, at de forstår, at plektret skal være helt løst.

Tit udbryder de: ”Jamen Ole, jeg er lige ved at tabe det!”

Så siger jeg: ”Fint, så er det som det skal være.”

I akkordspil savner man ofte den der fine, lyse klang. 1. streng er klart den vigtigste, og det er desværre altid den, der *ikke* siger noget, fordi de i stedet kommer til at hamre løs på basstrengene, så allerede fra dag ét siger jeg til dem, at de kun skal koncentrere sig om at ramme de fire nederste. De kan selvfølgelig ikke undgå at få 5. og 6. med en gang imellem, men de bliver i hvert fald opmærksomme fra starten, og på den måde bevæger vi os hen mod den der lyse og afspændte klang, hvor 1. streng klinger rigtig godt.

For mig handler det enormt meget om afspænding, og om hvordan det lyder. Jeg forsøger at undgå alle de blokeringer, der måtte være på vejen, de skal væk, de skal slet ikke være der. I princippet skal elever aldrig spille forkert, og de skal aldrig mærke en spænding, for det sætter sig i hoved og fingre.

Hvis en elev spiller en akkord rigtigt én gang og forkert fire gange, så står det jo 4-1 til forkert!

Henrik Mikkelsen:

Ja, hvis en elev spiller én fejl, kræver det for det meste tre-fire korrekte gentagelser.

Ole Kjeldgaard:

Og jeg prøver at sørge for, at de aldrig laver dén ene fejl. Hvis jeg havde en ny elev, der af én eller anden grund skulle spille melodier med i og m, ville jeg fraråde dem at lade p-fingeren hvile på en af basstrengene, for det giver straks en spænding.

Når vi taler om det første år med en elev, så er jeg egentlig ikke så optaget af, om de får lært seks eller otte sange. Til gengæld *vil* jeg have, at det skal lyde godt, og der skal helst ikke være spændinger. Hvis de to ting er i orden, så ved jeg, at det kører, og så skal vi nok nå

langt. Så er det kun et spørgsmål om tid.

I bund og grund handler det om, at eleverne skal være glade, og i starten er mit fokus ikke så meget på korrektheden. Den kommer senere hen, når de når dertil, hvor de skal bruge det til noget. Jeg har haft masser af elever, der er gået videre på konservatoriet, så jeg ved godt, hvor jeg med tiden gerne vil have dem.

Anette Elkjær:

Jeg bruger støtteanslag til at begynde med, og elevens p-finger hviler på 5. eller 6. streng. Så lyder det af noget fra dag ét, og de får en god, fast fornemmelse, når de sidder og spiller. Førhen startede jeg alle små elever med vekselanslag, men det gik næsten altid galt, så nu bruger de kun én finger. Jeg beder dem knytte hånden, strække pege- og tommelfinger til en pistol, og den sætter de så på strengene. På den måde kommer hånden til at sidde rigtigt, og for især de yngre fungerer det godt, at de kun skal forholde sig til én finger her i begyndelsen, for der er rigeligt andet at tænke på.

Jeg underviser meget individuelt, så hvornår jeg introducerer vekselanslaget varierer fra elev til elev. Hvis det er én, der udvikler sig hurtigt, kommer det ikke så længe efter, mens det for andre måske først sker efter flere måneder. Det mest almindelige er nok, at vi kommer til vekselanslag samtidig med, at vi skal til at starte på fingerspillet.

4 UDSAGN OM ANSLAG

Jeg foretrækker at starte med frit anslag, for jeg har erfaret, at det giver den mest smidige overgang, når eleverne senere hen skal begynde på fingerspil.

Jeg har set mange eksempler på, at hvis man lærer dem frit anslag i starten, hvor de slet ikke har hverken styrke eller kontrol i deres hånd, så sker der det, at de hiver udad i strengen.

Jeg siger til dem allerede fra starten af, at p bare skal svæve frit i luften, og roen i hånden får de så fra støtteanslaget med i og m.

Det er helt sikkert, at hvis de ikke hviler med p, så kommer den til at sidde andre steder, hvor det er u hensigtsmæssigt.

Thomas Winthereik:

Tidligere brugte jeg enormt meget energi på, at mine elever skulle lære støtteanslag fra starten, fordi det i sin tid var vejen ind for mig selv. Min erfaring er dog, at det er virkelig forskelligt, om det falder dem naturligt, så jeg gør det egentlig ikke så meget mere.

Lige så tit lader jeg dem spille melodier med p, mens i og (måske) m hviler på 1. streng. På den måde bliver de helt ubesværede i højre hånd, og dermed kommer fokus til at ligge på at få en bedre teknik i venstre.

I det hele taget har jeg ændret mig meget i årenes løb, når det kommer til at introducere begynderelever til guitar teknik. Førhen var det noget med at gå i gang med den løse 1. streng, spille støtte- og vekselslag og så videre, og det fungerer også godt for nogle, men med tiden har jeg opdaget, at jeg er nødt til at justere meget mere. Det, at sætte dem i gang med kun at spille med p, har den store fordel, at de efter ganske kort tid slet ikke kigger ned på højrehånden længere. Det er virkelig dejligt, og man undgår de der situationer, hvor de har alt for meget at tænke på, hvor intet af det lykkes, og hvor stressniveauet bare stiger og stiger.

Henriette Damm:

Jeg starter med støtte, uanset alder, for at give dem den der ro i hånden. Jeg har set mange eksempler på, at hvis man lærer dem frit anslag i starten, hvor de slet ikke har hverken styrke eller kontrol i deres hånd, så sker der det, at de hiver udad i strengen.

I de første lektioner kommer mine begynderelever igennem en masse rytmeøvelser med i og m-fingrene på løse strenge, og dermed har de kun højrehånden at koncentrere sig om. Samtidig lærer de jo så en masse teori, for vi har det sjovt med både at spille, klappe og sige rytmerne.

Når højrehånden er sat godt på plads, og det kan der godt gå en måneds tid med, så begynder vi at snakke om noder og venstre hånd.

Jeg beder dem knytte hånden, strække pege- og tommelfinger til en pistol, og den sætter de så på strengene.

Anette Elkjær

Simon Oddershede:

Jeg starter også med højre hånd på løse strenge. Jeg anbefaler støtteanslag med p hvilende på 6. streng, for når jeg selv spiller, kan jeg godt lide fornemmelsen af at have et slags støttepunkt.

Henriette Damm:

Det har jeg også prøvet, og det er jeg gået væk fra, for når de skal til at gå videre og lære mere avancerede teknikker, så har de den der vane med, at de hele tiden skal støtte ét eller andet sted. Jeg siger til dem allerede fra starten af, at p bare skal svæve frit i luften, og roen i hånden får de så fra støtteanslaget med i og m. På den måde kan de heller ikke manøvrere så meget rundt med den der tommelfinger, der jo nemt kan have en tendens til at forsvinde ind og gemme sig bag strengene.

Simon Oddershede:

Det er rigtigt, at der kommer et tidspunkt, hvor man skal lave overgangen til det frie anslag, fordi de skal til at spille arpeggio, og der er problemet tit det, at de bliver forvirrede over pludselig ikke at have et fast støttepunkt.

Mit koncept er, at de skal være så meget på strengene som muligt, så vi sætter p, i, m og a på hver sin streng, og så ganske gradvist, afhængig af, hvor hurtige de er, prøver vi at spille med én finger ad gangen, mens de andre ligger fast på deres respektive strenge.

På den måde træner man de individuelle fingres uafhængighed, og eleverne vænner sig til at skulle forberede, hvilket er vigtig, når de senere hen skal opbygge et stabilt arpeggio.

Anette Elkjær:

Ja, fordelene ved at forberede p, i, m og a er, at de virkelig mærker, hvor de har strengene. Ulempen er til gengæld, at når de spiller en arpeggio-figur flere gange i træk, så kommer de til at dæmpe tonerne. Igen griber jeg det meget individuelt an, for nogle elever har så svært ved at få det til at fungere, at de er nødt til at forberede p, i, m og a hele tiden, mens andre nemmere kan give slip.

Helt generelt prøver jeg at lære dem at forberede alle fire, når de starter en ny figur, og derefter udelukkende i-fingeren.

Nina Oleander:

Jeg tager gerne fat på fingerspillet så tidligt som muligt, typisk efter 2-4 lektioner, men jeg går ikke så meget op i, om de forbereder eller ej. For mig handler det mere om at få dem i gang med at bruge alle højrehåndens fingre.

Ole Kjeldgaard:

Jeg starter som sagt med akkorder, og ikke længe efter begynder vi på fingerspil. Tænk på, at selv elever i 2. klasse er rigtig ferme på en iPhone, og så kan de altså også godt spille en fingerspils-figur, hvis den ikke er alt for svær.

Hele humlen er, at hvis de først kan spille sådan en fingerspils-figur på fire strenge, så kan de altså også hurtigt lære at udføre et vekselslag på én enkelt streng.

Man undgår de der situationer, hvor eleven har alt for meget at tænke på, og hvor stressniveauet bare stiger og stiger.

Thomas Winthereik

Henrik Mikkelsen:

Især med de større elever tager jeg ofte fingerspillet med fra starten, for jeg vil gerne vænne dem til at have godt fat i instrumentet.

Jeg lærer dem at forberede alle fingre i højrehånden, for hvis de spiller bassen samtidig med, at de sætter i, m og a på, så er der hele tiden én tone, der klunger, og det kan sagtens lyde godt. De første arpeggio-stykker, jeg bruger, har i øvrigt melodien i bassen, så der kan man godt forberede uden at ødelægge selve musikken, og samtidig skal de tre andre fingre vænne sig til at spille svagt.

Første trin er, at de spiller arpeggio med p, i og m, hvor de hele tiden har a-fingeren stående på 1. streng. Så får de et fast fundament, de kan bygge videre på, og jeg har en del små stykker, som de kan spille med de tre fingre.

Når det så begynder at køre, går vi videre til næste trin, hvor de spiller med alle fire fingre.

Simon Oddershede:

Inspireret af min lærer, Marco Tamayo, benævner jeg forberedelsen i højre hånd med tre forskellige positioner:

1. position: i, m og a spiller på 3, 2 og 1. streng.
2. position: i, m og a spiller på 4, 3 og 2. streng.
3. position: i, m og a spiller på 5, 4 og 3. streng.

Det gør det meget nemmere at forklare eleverne, hvilke strenge, de skal bruge, når de giver sig i kast med de lidt mere avancerede stykker, hvor man ikke hele tiden bruger de tre nederste strenge.

Ole Kjeldgaard:

Mine elever lærer ikke at forberede, for jeg går ud fra, at de skal spille figuren flere gange i træk, og jeg vil ikke have, at de dæmper tonerne. Jeg vil gerne have, at det klinger.

I gamle dage, da vi skulle spille rigtig hurtigt, der forberedte vi jo, hvor end vi kunne, men det er altså ikke lige dér, vi er med begynderne.

Henrik Mikkelsen:

Men når de så skal til at lære et stykke, der går i 6/8, så lærer de jo at gå den anden vej *uden* at forberede. Det er dér, det kommer. Når de spiller nedad i starten af figuren, så har de en god, fast fornemmelse, og når det vender, og de skal opad igen, så har forberedelsen lært dem, at de ikke skal bevæge sig for langt væk fra strengene.

På den måde lærer de at komme ind og få fat i instrumentet.

Jeg havde en gang en diskussion med nogle kolleger, der ikke mente, at man kunne lære at spille guitar på den måde, men jeg har da haft en del elever, der har spillet *Harpe-etuden* af Giuliani.

Nååhr

Henrik Mikkelsen

to Coda

Såhh det

Henrik Mikkelsen

Tjjoohhv

Henrik Mikkelsen

KLANG

Det allervigtigste er, at eleverne selv vænner sig til at lytte.

Anette Elkjær

At lære at mestre et instrument handler ikke kun om bevægelser og timing. Evnen til at lytte må også følge med, for det at være i stand til at justere og variere – det at *danne* en klang – er et håndværk, der kræver vejledning og inspiration.

Discipliner som anslag og klang er tæt forbundne, men mens tilgangene til førstnævnte er vidt forskellige, hersker der bred enighed om, hvordan man gerne vil have det til at lyde, når ens elever spiller. Det er den runde og afspændte klang, man arbejder hen imod, den, der kan få instrumentet til at synge med, og her må det konstateres, at der er en række vidt forskellige veje til at nå dette resultat.

I forhold til klangdannelse kan venstre hånds betydning ikke undervurderes, og når man ser på de forskellige tilgange, hæfter man sig mest af alt ved den idérigdom, der er at finde i selve den pædagogiske formidling.

Det at øve sig på at trykke en streng ned og få den til at klinge godt kan gøres til en leg, og problemer, der kan synes at stamme fra fingerspidserne, kan løses ved at fokusere på helt andre dele af kroppen.

Thomas Winthereik:

For mig er det klanglige enormt vigtigt, også i forhold til hvorfor jeg selv synes, det er sjovt at spille og undervise. Der var en del år, hvor jeg brugte tilfældige guitarer på arbejdet, men pludselig gik det op for mig, at det var en stor fejl. Hvis jeg skal kræve noget af eleverne, når de spiller, så skal de jo også kunne høre noget, der lyder pænt fra mig. Derfor har jeg nu altid mit gode instrument med mig, når jeg skal undervise.

Jeg elsker guitarens klang, også når det er en 8-årig, der spiller, men det er klart, at du ikke kan sætte det før alt muligt andet. Hvis barnet ikke kan finde ud af at vende op og ned på guitaren, så er det ikke det første, vi tager fat på, men så snart de kan spille en tone, er det sjovt at lade dem bruge deres fantasi. Jeg siger, at de skal prøve at forestille sig, hvad det er for en tone, de gerne vil spille, og når de så gør det, beder jeg dem sanse, hvor meget de presser eller trykker.

Så er vi godt i gang, og så har vi altid det at vende tilbage til senere i det her lange forløb, vi skal have med hinanden.

De lærer simpelthen om de grundlæggende elementer i klangdannelse:

Forestil dig tonen. Lyt efter om du er tilfreds med den. Sans, hvordan du mærker strengen.

Anette Elkjær:

Det er så vigtigt for klangen, at de slapper af. Jeg prøver at få dem til at tage en tone, sørge for at trykke lige bag båndet, mærke afspændtheden, slå an, og så virkelig lytte efter, at den

lyder godt.

Jeg har nogle elever, der ”bare” spiller uden at tænke nærmere efter, og det kan lyde så dårligt.

Hvis det er akkorder, vi er i gang med, så kan det være godt at tage én streng ad gangen og sikre sig, at hver eneste tone er trykket ind, så det lyder ordentligt.

Det allervigtigste er, at eleverne selv vænner sig til at lytte.

Simon Oddershede:

Udgangspunktet for mine elever er, at de spiller lige bag lydhullet for at få en god og stor grundklang. I lektionerne spiller jeg sammen med dem så meget som muligt, og allerede fra starten prøver vi at lege med at spille både forte, piano, sul ponticello og sul tasto.

På den måde bliver de opmærksomme på, at der altså er noget med den dér klang, og sideløbende med det introducerer jeg de rigtige musikudtryk for de forskellige måder at spille på. Både for at understøtte læringen, men også fordi vi bruger dem i orkestrene.

**En stor del af klangdannelsen ligger også i venstre hånd,
og jeg bruger meget tid på det,
som jeg kalder *Trampolin-øvelser*.**

Henrik Mikkelsen

Ole Kjeldgaard:

Jeg foretrækker, at mine elever bruger plekter, for det giver simpelthen en lysere og finere klang. Dem, der spiller akkorder med tommelfingeren, kommer altid til at hænge fast i strengene, og desuden får deres guitar en alt for mørk lyd.

5 TRIN TIL GOD KLANG

Tag en tone

Sørg for at trykke lige bag båndet

Mærk afspændtheden

Slå an

Lyt efter, at tonen klinger godt

Henriette Damm

Henrik Mikkelsen:

En stor del af klangdannelsen ligger også i venstre hånd, og jeg bruger meget tid på det, som jeg kalder *Trampolin-øvelser*, hvor de hopper med venstre hånds fingre på de forskellige bånd. Det giver dem en rigtig god fornemmelse af, hvor meget, der skal trykkes, for det er nemt at overføre billedet af nogen, der hopper på en trampolin, til fingeren, der trykker ned i strengen og videre ned i gribebrættet. Man kan også sagtens nævne for dem, at de skal tænke på at bøje fingerens yderste led, men det vigtigste er, at de får selve fornemmelsen.

Senere hen kan de prøve at gøre det med lukkede øjne, og efter et stykke tid kan de begynde at bruge to fingre, for eksempel ved at hoppe fra c på 2. streng til a på 3. streng. Det er samme princip ved akkorder. Hvis vi skal øve en D-dur, så starter de med at hoppe trampolin med 1. finger på a, derefter med 3. på d, og til sidst med 2. på f#. Alt sammen gerne i en rytme, for eksempel 3 gange på hver.

Næste trin er at hoppe med to fingre samtidig, og til sidst alle tre.

Det tager noget tid, men igen: Det handler rigtig meget om den fysiske fornemmelse.

Thomas Winthereik:

Med hensyn til venstre hånd er det så vigtigt, at eleverne får aktiveret *begge* sider af guitarens hals – altså både tommelfingeren på bagsiden, og den finger, der nu en gang skal bruges, på forsiden. De skal forestille sig, at de holder et stykke papir mellem de to fingre.

De skal gerne fornemme anslaget som en gravko, der graver dybt.

Henriette Damm

Ole Kjeldgaard:

Når de spiller den første D-akkord, beder jeg dem typisk om først at sætte 2. finger på f#. Derefter kan jeg godt være lidt i tvivl om, hvorvidt de allerede nu skal sætte 3. finger på d'et lige ovenover, for den lægger sig jo næsten altid ned over 1. streng og ødelægger det hele. Det sidder jeg lige og lurer lidt på, og der har elevens umiddelbare håndstilling stor betydning.

Simon Oddershede:

Mine elever og jeg har en leg, som vi kalder for *Videnskabsmand*.

Den er egentlig inspireret af David Russell, der selv er vældig optaget af, hvor meget fingrene egentlig behøver at trykke på gribebrættet.

Legen går ud på, at vi laver forsøg, og der er tre trin. Først trykker vi kun så meget, at der lige netop kommer en stum lyd. Derefter trykker vi lidt mere, så der kommer den der grimme rasle-lyd, og til sidst den rene lyd.

Vi starter i venstre side af båndet, hvor det er allersværest, så gør vi det i midten, og til sidst i højre side. Så har de fornemmelsen af, hvor meget de behøver at trykke.

Når eleverne har været disse ni muligheder igennem, føler de, at de nærmest ikke behøver at anstrenge sig for at få en flot tone.

Ole Kjeldgaard:

Der er noget, jeg har lagt mærke til, og det er, at uanset om eleverne spiller melodier eller akkorder, så er der simpelthen en mangel på opmærksomhed i forhold til den venstre albue. Der kan komme en elev og spille tre akkorder, der lyder helt forfærdeligt, og så er det faktisk tit fordi, armen står fuldstændig stille. Det kan ikke lade sig gøre at sidde helt statisk og skifte akkord, så den der nivellering af albuen, det er noget, jeg arbejder meget med.

Lad os forestille os en elev, der har svært ved at få en D-akkord til at klinge godt. Her vil jeg spørge, om vedkommende kan mærke alle tre fingre. Hvis svaret er nej, så er løsningen ofte simpelthen at rykke en smule på albuen, og så er den der.

Det er i øvrigt også noget, eleverne synes er sjovt.

VIDENSKABSMAND

– SÅ MEGET SKAL MAN TRYKKE –

FORSØG A – i venstre side af båndet

Stum lyd

Raslelyd

Ren lyd

FORSØG B – i midten af båndet

Stum lyd

Raslelyd

Ren lyd

FORSØG C – i højre side af båndet

Stum lyd

Raslelyd

Ren lyd

Simon Oddershede

Henriette Damm:

Tit må man jo også gå ind og se på, hvad de egentlig gør med deres fingre og hjælpe dem sådan rent fysisk. Det kan for eksempel være i forhold til at få noget afslappethed i deres albue, eller hvordan de skal vinkle anslaget, sådan at de netop undgår det der med at hive ud i strengene. De skal gerne fornemme anslaget som en gravko, der graver dybt.

Ole Kjeldgaard:

For at give mine elever en form for perspektiv, viser jeg tit, hvor grimt en guitar kan lyde, så snart du når op i en vis volumen eller anspændthed i plektret. Der skal i virkeligheden ingenting til, før en guitar lyder jammerligt, for det er jo bare en lille trækasse med strenge på. Jeg plejer at sige, at de skal tænke det på den måde, at de kun lige snitter strengene på vej ned med deres plekter.

Henriette Damm:

Der er nogle gange elever, der tager alt for meget fat. Der må man prøve at hjælpe til, for hen ad vejen skal de jo gerne have øret med, sådan at de selv kan justere på den der voldsomme overspilning.

Så er der andre, hvor det er alt for pjevset, og hvor guitaren ingenting siger, og der må man næsten hellere hjælpe dem ud til grænsen af, hvor hård klangen kan blive. Til dem siger jeg, at de skal bruge al deres styrke, så det bliver så grimt som muligt, og når de så først har fået ordentligt fat i instrumentet, hjælper jeg til med at justere den anden vej.

Vi prøver altså i fællesskab, og vi iagttager, hvordan det lyder, når vi kommer helt ud i ekstremerne, og til sidst kan vi så forhåbentlig finde frem til et sted midt imellem.

**Der skal i virkeligheden ingenting til,
før en guitar lyder jammerligt,
for det er jo bare en lille trækasse med strenge på.**

Ole Kjeldgaard

Thomas Winthereik:

Der er nogle, der har sådan en ”hviske-lyd” – man kunne også kalde det en klang, der ikke rigtigt er defineret. I de tilfælde føler jeg, at det er vigtigt, at jeg lærer dem at tage stilling til, hvordan det *skal* lyde. Jeg vil gerne have, at de bliver bevidste om at få aktiveret dækket, så guitaren kan komme til at synge.

Henriette Damm:

Så er der alt det der med negle og ikke-negle. Når de er helt små, så spiller de jo bare med fingerspidserne, og det behøver ikke være en dårlig ting, for så får de en blødere klang. Senere, hvis man kan få dem (og deres mødre) overtalt til, at de skal have guitarnegle, så skal de have hjælp til at file og til at få den der fornemmelse af, at de rammer med både hud og negl, når de spiller. Der er så mange lag i det, og det er noget, jeg fokuserer på både i sololektionerne, og i orkesttersammenhæng, hvor vi bruger en del tid på at lytte til den samlede klang og arbejde på at gøre den bedre.

David Vollmond:

Oftentimes jeg faktisk, at det er drengene, der tager lidt for hårdt fat. For mig er det frem for alt noget med at få guitaren til at klinge, for når en elev kommer til at overspille, sker der for det meste det, at instrumentet ligesom lukker til. Volumen er faktisk ikke noget, jeg har så meget fokus på i starten. For det første spiller de jo på begynderinstrumenter, og de lyder, som de nu en gang gør, og derfor kan det være lidt svært at vurdere, om det er deres evner eller selve instrumentet, der sætter begrænsningerne. For det andet er det langt vigtigere for mig, at de kan spille ubesværet, at det er afslappet, at de har overskud, og at de ikke kramper helt til i deres hånd, end at der er masser af power i lyden.

Henrik Mikkelsen:

For nogle kan det godt være en udelukkende fysisk ting at gå til guitar, så det er rigtig vigtigt med bevidstgørelsen. Vi skal lære dem at lytte, så de selv kan høre, når der er noget, der ikke klinger ordentligt.

For at få dem til at komme rigtigt op på fingerspidserne, siger jeg, at neglene på venstre hånds fingre skal pege skråt opad mod dem selv i forhold til gribebrættet.

Simon Oddershede:

Jeg fortæller mine elever, at fingrene skal helt op at stå.

Ole Kjeldgaard:

De fleste aner jo ikke, hvad fingerspidserne er, de tror, at man mener de bløde puder, så jeg plejer at sige, at de skal helt op *under* neglene.

Thomas Winthereik:

I det første halve års tid med en nybegynder plejer jeg ikke at gøre så meget ud af klangen, medmindre det af én eller anden grund er helt oplagt. I stedet fokuserer jeg for det meste på at lege med instrumentet og arbejde med aspekter som rytmik og selvsikkerhed, for det klanglige skal de først for alvor bruge senere.

Så selvom klangen helt klart er et fokusområde for mig, så er det på den anden side ikke noget som jeg – i hvert fald lige i starten – forfølger for enhver pris.

SIDDESTILLING

Nogle elever tør næsten ikke trække vejret af frygt for, at deres guitar skal ryge på gulvet.

Thomas Winthereik

For langt de fleste klassisk funderede guitarundervisere er balancen i overkroppen og hændernes frie bevægelighed de pejlemærker, man måler en god siddestilling på. Når det gælder hjælpemidler til begyndere, lader den traditionelle fodskammel stadig til at være de flestes førstevalg, mens nyere alternativer som ErgoPlay, Gitano og Guitarlift også anvendes i nogen grad.

Det produkt, man som lærer anbefaler sine elever at anskaffe sig, er grundlæggende set valgt ud fra tre parametre:

Effekt, brugervenlighed og logistik.

Det skal med andre ord være godt for elevens positur, og det skal være nemt at anvende og transportere.

At de tre ovennævnte parametre er uløseligt forbundet med lærerens temperament og metode, viser sig i det faktum, at der findes helt forskellige opfattelser af, hvor god for eksempel en fodskammel er for elever.

Mens den for den ene underviser kan være det klare førstevalg, har den for den anden så markante ulemper, at den helt vælges fra.

Gennemgående set er det slående, hvordan alle lærere kontinuerligt reflekterer over den måde, deres elever sidder med instrumentet på, samt at nysgerrigheden og viljen til at ændre praksis på dette område er stor.

Siddestillingen forbliver et hovedtema, både for dem, der holder fast ved deres førstevalg, for dem, der løbende eksperimenterer, såvel som for dem, der ender med helt at se bort fra den klassiske tradition og i stedet vælger en mere moderne og individuelt tilpasset praksis.

Henrik Mikkelsen:

I den første time fortæller jeg ganske kort om siddestilling og forklarer, at det er fordi man får en bedre holdning, og dermed bedre kan gribe om instrumentet. Jeg vil gerne have, at eleverne får en fornemmelse af, at der rent faktisk er en idé med det hele, for så tror jeg også, at der er større chance for, at de vil følge mine anvisninger.

Det er vigtigt for mig, at nybegyndere får en fysisk fornemmelse, at de har fat i instrumentet, og at de ikke behøver tænke så meget på højre hånd.

På den måde får de mere frihed til at koncentrere sig om den venstre.

David Vollmond:

For mig er der ikke nogen tvivl om, at det er vigtigt at fokusere på fodskammel og siddestilling allerede fra starten. Hvis der ikke er styr på den del, sidder de bare og roder rundt med instrumentet, og så kan de slet ikke spille noget som helst.

Thomas Jensen:

Man skal ikke sidde og rette på dem hele tiden, men det, at man insisterer på, at det skal være rigtigt fra starten af, det gør altså også, at børnene kan mærke den seriøsitet, der ligger bag.

Jeg plejer at sige, at når de kigger ud til venstre, så skal stemmeskruerne være i øjenhøjde. Højre arms albue er tit et problem, for den vil de gerne have ud og ligge på dækket, så her lader jeg dem sigte efter guitarens stol. Hvis de følger stolens linje, så passer det med, at det er der, de skal have deres albue.

Nina Oleander:

Fodskamlen er god til elever, fordi den er enkel at bruge og nem at have med sig. Det er bare at klappe den sammen, og så kan den være nede i tasken. Jeg har selv prøvet forskellige alternativer i tidens løb men aldrig fundet frem til noget, som har passet mig bedre.

Simon Oddershede:

Jeg har elever, der kommer og sidder rigtig hos mig, men det er så desværre også det eneste sted, de gør det.

Nina Oleander:

Af og til oplever jeg, at der er nogle, der virkelig bare ikke gider den der fodskammel. De kommer med alle mulige argumenter om, at det er meget nemmere uden og så videre i den dur, og hvis modstanden er for stor, kan jeg godt finde på at kapitulere og lade dem spille med guitaren på højre lår.

Til gengæld *vil* jeg have, at de så sætter højre fod på skamlen for i det mindste at få instrumentet lidt højere op, og det plejer ikke at være noget problem.

Det er vigtigt for mig, at nybegyndere får en fysisk fornemmelse, at de har fat i instrumentet, og at de ikke behøver tænke så meget på højre hånd.

Henrik Mikkelsen

Thomas Winthereik:

Der er tit mange begyndere, der har udfordringer i forhold til, hvordan de skal sidde, også selvom man hjælper dem med skammel eller Gitano. Nogle af dem tør næsten ikke trække vejret af frygt for, at deres guitar skal ryge på gulvet.

Ole Kjeldgaard:

Jeg har ikke nogen, der sidder på klassisk facon. De fleste bruger skammel, men under højre fod. Nogle hæver deres guitar ved at placere højre fod oven på den venstre, mens dem, der sidder på en kontorstol med hjul, får instrumentet op ved at placere foden på stolens ben.

Jeg synes, at venstre hånd kommer for langt væk fra kroppen, når man bruger

fodskammel, og i det hele taget er den måde at sidde på ikke særlig velegnet, når man spiller akkorder og rytmisk musik.

David Vollmond:

Jeg underviser også i elguitar, og det er faktisk én af mine store frustrationer, at det instrument slet ikke har de der veletablerede traditioner. Eleverne skal ligesom ”bare sidde med den.” Det kan være enormt ukonkret, og så er der mange, der kommer til at sidde uhensigtsmæssigt og måske endda låse i kroppen på forskellige måder.

Så for dem med akustiske guitarer bruger jeg altid fodskammel, og hvis der kommer nogen og begynder at argumentere imod det, så plejer jeg bare at vise dem, at man faktisk har guitaren i præcis samme vinkel, som når man står op med en elguitar.

Thomas Winthereik:

Mine begynderelever har egentlig ikke det problem, for de starter med at spille med rem, og så hænger guitaren bare, hvor den hænger. De skal ikke holde den, de kan bare stå op og tage armene ud til siden, og så er den, hvor den skal være. En anden bonus er, at de fleste synes, at remmen ser 10% mere cool ud end en fodskammel eller en Gitano.

Henriette Damm:

Thomas og jeg har lavet mange elevkoncerter sammen, og jeg må bare sige, at hans elever har en fantastisk håndstilling.

**Jeg har simpelthen en boremaskine med på arbejde,
for så ved jeg, at det bliver gjort ordentligt.**

Thomas Winthereik

Thomas Winthereik:

Jeg brugte selv rem, når jeg var ude at spille gigs, og det føltes så rart, at jeg på et tidspunkt besluttede mig for at prøve det af i undervisningen, og det har jeg ikke fortrudt.

Der er lidt ekstra arbejde ved det, for eleverne skal jo have monteret knopper på deres guitarer. I starten havde jeg det sådan, at det måtte forældrene klare, men ret hurtigt gik det op for mig, at der var alt for meget bøvl forbundet med at instruere dem.

Det er helt afgørende, at knopperne sidder de rigtige steder, det skal være ligesom på en elguitar, så bliver balancen perfekt, og det er ikke altid, at musikbutikkerne har styr på det. Det korte af det lange er, at nu er jeg begyndt at gøre det for eleverne. Jeg har simpelthen en boremaskine med på arbejde, for så ved jeg, at det bliver gjort ordentligt, men det er så til gengæld også det eneste stykke håndværk, som jeg er god til.

Henriette Damm:

Jeg anbefaler mine elever at købe en Gitano og præsenterer den simpelthen som en del af deres udstyr på linje med selve instrumentet. Jeg kan lide Gitanoen, fordi man får en sund måde at sidde på, og fordi den kan klappes ind og blive siddende på guitaren hele tiden.

På den måde bliver eleverne altid mindet om, at den er der, og desuden undgår man de der gængse udfordringer med, at fodskamlerne vælter og bliver skæve.

Et alternativ er ErgoPlay, og der bliver jo hele tiden udviklet nye ting til dem, der vil noget andet.

Thomas Winthereik:

Hvordan mine elevers videre forløb bliver, afhænger lidt af forskellige ting.

Nogle bliver vildt glade for remmen og fortsætter egentlig bare med at bruge den.

En del vælger på et tidspunkt at sidde med guitaren på højre ben, ofte på baggrund af, hvad de ser andre gøre.

Endelig er der dem, der bliver inspirerede af enten mig eller de ældre og dygtigere elever, der bruger skammel eller Gitano.

Det vigtige er, at det skal være en udvikling, der føles naturligt for dem.

David Vollmond:

For mig er det her med den korrekte siddestilling vigtigt, men det er ikke noget, der skal fylde det hele. Jeg fokuserer på det i starten af lektionerne, når vi laver øvelser og den slags, men når de så begynder at spille det, de har øvet på, så er jeg meget mere tilgivende

Thomas Jensen:

Man kan tænke på det på den her måde: Når jeg starter en ny elev, så lægger jeg bunden til, at han eller hun måske en dag kommer til at sidde på en scene og spille koncerter, og gør det *netop*, fordi vedkommende her hos mig lærte at sidde rigtigt fra starten af.

Det er én af grundene til, at man som underviser ikke bare kan sige, at vi venter fem år med at lære eleverne at sidde rigtigt.

NOTATION

Tit kigger eleverne på papiret og ser, at det ganske vist er en node, men i virkeligheden har de ikke lagt mærke til om den ligger på 1. eller 3. linje.

Thomas Jensen

Guitarlærere mødes af en problematik, som er særlig for netop deres instrument, nemlig den, at der findes to forskellige måder at notere musikken på. Noderne følger samme tradition som hos alle de andre klassiske instrumenter, mens tabulatur, med dets rødder i renæssancens og barokkens lutmusik, har en udformning, der ganske vist er lettere tilgængelig, men også mere begrænset hvad angår fleksibilitet og detaljegrad.

Skellet mellem de to notationsformer bliver for guitarlærere ofte et spørgsmål om dannelse kontra tilgængelighed, og hvor mange anser noder for at være en mere langsigtet løsning, ser andre tabulatur som værende mere tidssvarende.

Hovedparten af undervisere hælder generelt set til at bruge noder, men det er værd at bemærke, at selve implementeringen varierer meget både i form og indhold.

Metoderne er mangfoldige: Den helt umiddelbare introducerer første node fra dag ét, mens den mere langsigtede progression i højere grad vægter elementer som motorisk udvikling og opbygning af fingerstyrke. Endelig er der den mere legende tilgang, der har det sanselige som omdrejningspunkt.

I forhold til, hvilken notationsform man vælger at tage udgangspunkt i, er der hos mange guitarlærere en klar tendens til, at undervisningen tilpasses den enkelte, og i den forbindelse spiller især aspekter som elevens alder og engagement en stor rolle. Selvom flertallet af lærere umiddelbart hælder til at bruge noder, er fleksibiliteten altså relativt stor, og spilleglæden vægtes i vid udstrækning højere end det principielle.

Henriette Damm:

Det er vigtigt for mig, at eleverne lærer noder allerede fra første lektion, og det kan sagtens bare være én enkelt node i det første lange stykke tid. Vi bygger det stille og roligt op, så de får teknikken på plads i både højre og venstre hånd.

Jeg har en indledende fase på omkring en måneds tid, hvor de spiller en masse rytmeøvelser med 4-dele, 8-dele og pauser, og gerne med rim og remser til.

Derefter begynder jeg for alvor at forklare om nodesystemet, og så kommer venstre hånd også på, men meget stille og roligt.

Jeg har lavet mit eget begyndermateriale, en samling som jeg kalder "Min Første Guitarbog." Den starter med c på 2. streng og bygger det op derfra, og her kan vi sagtens genbruge remserne fra tidligere. På den måde får eleven trænet styrken i venstre hånd.

For at forberede overgangen fra c til d med 3. finger, laver vi rytmeøvelser på de to toner enkeltvis og så til sidst frem og tilbage imellem dem.

Thomas Winthereik:

For de flestes vedkommende foretrækker jeg slet ikke at bruge noder i det første lange stykke tid. Eller rettere: Jeg lærer dem noder, men ikke samtidig med at de spiller på guitaren. Ideelt set vil jeg rigtig gerne have, at vi simpelthen bare leger med instrumentet og fokuserer på at lytte til det og sanse det.

Så de spiller altså ikke efter noder de første mange gange, i stedet kopierer de mig, og på den måde lærer jeg dem nemme ting, som de kan udenad. Somme tider bliver jeg nødt til at skrive noget ned til dem, og så gør jeg det med bogstaver, men det meste lærer de på stedet.

Det handler i bund og grund om guitarteknik, så de spiller en masse løse strenge, de spiller *Jamaica*, og de spiller nogle riffs, for eksempel fra Michael Jacksons *Bad* og Kim Larsens *Jutlandia*. Pointen er, at de skal kunne gøre det så afslappet som muligt, det skal være naturligt at skifte position, og de skal vænne sig til at bruge flere fingre i venstre hånd.

Parallelt med det bruger jeg *Music Mind Games*, og jeg har i tidens løb haft rigtig meget glæde af at skille selve guitarspillet fra det teoretiske. Hos mig handler det hele om, at de lærer den grundlæggende teori på en måde, hvor vi kan grine og have det skægt, og hvor de ikke på samme tid skal sidde og tænke: "Hvad var det nu for en finger jeg skulle bruge? Var det et mellemrum eller en linje? Hvad mener han med linjer, er det strenge eller hvad?" Alt i alt kan man nok godt sige, at min begynderundervisning handler cirka lige så meget om *Music Mind Games*, som den handler om guitarpil.

Hvis det bare lyder virkeligt godt, så betyder det ikke noget, hvordan han har lært det.

Ole Kjeldgaard

Henrik Mikkelsen:

Der er forskel på at lære en node og læse den lige i øjeblikket og så lære noget udenad. Jeg har elever, som kan godt kan spille en melodi, men de lærer sådan set ikke noderne, og det er ikke sådan, at de husker dem næste gang, de ser dem. Det at lære at læse noder, det er en længere proces.

Thomas Jensen:

Det er gået op for mig, hvor væsentligt det egentlig er, at eleverne ikke bare læser, men at de også *skriver* noder. Det er en meget vigtig vej ind til det at forstå, hvor de egentlig befinder sig henne. Tit kigger de på papiret og ser, at det ganske vist er en node, men i virkeligheden har de ikke lagt mærke til, om den ligger på 1. eller 3. linje. Det sker faktisk først for alvor, når de selv skal til at tegne dem.

David Vollmond:

Jeg bruger også det med, at de selv skal skrive noder, men mest til dem der i virkeligheden er på grænsen til at være for små til at starte til guitar. Jeg har dog tænkt på, om det ikke også var noget, jeg skulle begynde at bruge til dem, der går i 3-5. klasse.

Thomas Jensen:

Hvis man har et hold, kan man udnytte metoden til at aktivere dem alle sammen på den

måde, at de skal skiftes til at bestemme hvilken node, vi nu skal skrive. Når de så efter nogle måneder har lært tre toner, så kan vi jo ovenikøbet spille vores helt egen melodi, og det plejer de at synes er helt vildt sjovt.

Thomas Winthereik:

Det er svært sådan at sætte tal på, hvor mange lektioner de har haft hos mig, før de begynder at spille efter noder, og egentlig kommer det også tit an på tilfældigheder. Det handler selvfølgelig om, hvor eleven er lige nu, men det udspringer også af, at jeg gerne vil have dem med i et af vores orkestre så tidligt som muligt, og på den måde bliver det en nødvendighed på et eller andet tidspunkt. I sammenspil bruger vi noder, og det har jeg ikke noget alternativ til.

Jeg lærer dem noder, men ikke samtidig med, at de spiller på guitaren.

Thomas Winthereik

Ole Kjeldgaard:

Mine elever ser ikke en node i de første otte år, medmindre de selv gerne vil, eller jeg har brug for det. Ellers ved jeg ikke, hvad jeg skal bruge det til. Mange elever lærer tingene på tabulatur, og for det meste står der endda også rytmetegn ovenover, så hvis de kan sidde og høre nummeret samtidig med, at de kigger på det, så har de egentlig slet ikke brug for noder.

Jeg har en elev der spiller Asturias efter en udgave, hvor der er begge dele. Han bruger noder i nogle takter og tabulatur i andre, og det er helt fint med mig.

Hvis det bare lyder virkelig godt, så betyder det ikke noget, hvordan han har lært det.

Henriette Damm:

Jeg har set elever, der er blevet flasket op med tabulatur, og det er virkelig en hæmsko for dem i deres videre udvikling med instrumentet. Når de så endelig skal til at lære noder, så føles det utilfredsstillende for dem, for de kan jo allerede spille så meget mere.

Derfor er det noder fra dag ét hos mig.

Henrik Mikkelsen:

For mig er evnen til at kunne se på en node og forplante den ud i en fysisk fornemmelse, en vigtig egenskab at lære. Hele ens indstuderingsproces bliver hurtigere, jo bedre man er til at læse, for hvis man ikke er god til det, bliver man nødt til også at lagre alting i hukommelsen, mens man sidder og spiller. Man kan jo springe hele det der led over, hvis man har styr på noderne, så det gælder i bund og grund om at kunne give slip på venstrehånden og læse sig frem.

I øvrigt bygger hele tabulatur-systemet jo egentlig også på, at man skal kunne læse og forstå.

4 UDSAGN OM BEGYNDERE OG NODER

For mig er det vigtigt, at mine elever lærer noder allerede fra første lektion.

For de flestes vedkommende foretrækker jeg, slet ikke at bruge noder i det første lange stykke tid.

Mine elever ser ikke en node i de første otte år, medmindre de selv gerne vil, eller jeg har brug for det.

Hvis de ikke lærer noder hos mig, hvor lærer de det så?

Nina Oleander:

Noder er udgangspunktet for mig, men visse elever kan have så svært ved det, at jeg på et tidspunkt må kapitulere og gå over til tabulatur i stedet. Jeg holder dog fast i, at de skal have kendskab til det teoretiske, så jeg spiller skalaer med dem og forklarer om tonernes navne og deres kobling til alfabetet, og jeg laver quizzes, hvor de skal overføre det til gribebrættet.

Ole Kjeldgaard:

Jeg kan mærke, at mine elever mister lysten, og jeg har også selv svært ved at holde de der begyndermelodier på to eller tre toner ud. ”Sur, sur, sur” og ”Ro, ro, ro din båd” og alle de der. Jeg forstår godt ideen, og hvis jeg havde elever, der gerne ville lære noder, og som øvede sig på det hver dag, så er det et superfint koncept, men jeg synes ikke, at virkeligheden er sådan. Min oplevelse er snarere, at hvis en elev skal bruge fire uger på at få lært ”Sur, sur, sur,” så ser jeg aldrig ham igen.

Simon Oddershede:

Det kan være besværligt at undervise efter noder. Der var et tidspunkt, hvor jeg overtog en masse elever, der ikke kunne læse, men som var gode til at spille, og jeg var lidt ved at give op på det. Det var så frustrerende for dem, at de nærmest skulle til at starte forfra, men så begyndte jeg at tænke: ”Hvis de ikke lærer noder hos mig, hvor lærer de det så?” Tabulatur kan jeg forklare dem på en enkelt lektion, og så kan de det. Så skal de bare øve sig lidt på det.

Henriette Damm:

Tabulatur er en biting, som man sagtens kan vise dem. Det er jo også det, de selv skal bruge, når de går på nettet og finder ting.

Simon Oddershede:

I min undervisning er noder i hvert fald en vigtig disciplin. Det er ikke alle mine elever, der kommer til at lære det til bunds, men de skal vide, hvad det er.

Ole Kjeldgaard:

Jeg har nogle elever der spiller klassisk guitar, og de vil ikke kunne klare en prima vista-opgave, men når du hører dem spille, så betyder det ikke noget. Det kan de lære på en weekend, hvis de virkelig gerne vil.

Jeg forstår godt den gammeldags pædagogik med noder og siddestilling og så videre, men jeg ved ikke, hvad jeg skal med den. Det svarer til, at du skal lære kinesisk, selvom du ikke har noget at bruge det til. Det giver jo ingen mening. Det vigtige for mig er, hvordan de spiller, og hvordan det lyder, og så er jeg ellers ligeglad med, hvilken bog de render rundt med under armen.

Henrik Mikkelsen:

Jeg kan mærke på mine elever, at de godt kan lide at spille noget, som de kan høre, hvad er. Når de kommer længere hen i forløbet og sidder på deres værelse og spiller *Stille nu*, så kommer deres mor og siger: ”Hør, det er da *Stille nu*.”

Men hvis de spiller *Kald det kærlighed* med akkorder, så er der jo ingen, der kan gætte, hvad det er.

Anette Elkjær:

Den kan jeg godt genkende. Mine elever spiller både noder og akkorder, men efter noget tid kommer langt de fleste og siger, at de bedst kan lide at spille noder, for der kan de høre, hvad det er.

Efter noget tid kommer langt de fleste og siger, at de bedst kan lide at spille noder, for der kan de høre, hvad det er.

Anette Elkjær

David Vollmond:

Jeg tror på, at jo mere melodispil, desto bedre. Eleverne kan relatere til en melodi ved at få den ind gennem ørerne og synge med på den, mens akkordspillet på én eller anden måde er meget mere abstrakt.

Man ser tit, at en melodi med mange tonegentagelser pludselig bliver meget nemmere, hvis der kommer stavelser på, for på den måde kan man synge med på den og dermed skabe et indre billede.

Den tilgang til musikken tager man også med sig videre, når man en skønne dag skal lære mere avancerede ting.

AKKORDER

Akkorder er en stor del af guitarspillet, ikke kun inden for popmusik, men også i forhold til det at kunne forstå den klassiske musiks opbygning.

Henriette Damm

Præcis hvor mange guitarer, der findes rundt omkring i de danske hjem, er der ikke lavet statistik på, men det er hævet over enhver tvivl, at der er tale om et meget populært og lettilgængeligt instrument.

Kært barn har mange navne, og i folkemunde bruges ord som ”lejrbaalsguitar” og ”frelser-greb” flittigt, ligesom det er en kendt sandhed, at man kun har brug for tre akkorder for at spille rock.

Kløften mellem den folkelige opfattelse af guitaren og den traditionsbundne klassiske tilgang kan synes stor, men ikke desto mindre er det tydeligt, at langt de fleste guitarlærere ser akkorder som en naturlig del af det at lære at spille guitar.

Baggrunden for dette skal findes i det instrumentale tekniske og alment musikalske perspektiv, snarere end i et forsøg på at få instrumentet til at passe ind i vor tids populærkultur.

Der hersker bred enighed om, at akkordspil gavner udviklingen af discipliner som fingerfærdighed, pulsforfølelse og musikforståelse, ligesom det i et mere langsigtet perspektiv er en effektiv brobygger til at begynde at spille polyfon musik.

Ole Kjeldgaard:

Jeg starter med akkorder og fortsætter egentlig med det rigtig længe, for min erfaring er, at hvis de først kan spille nogle akkorder og lidt fingerspil, så kan de hurtigt få lært noder. På den måde får de lært at spille med både højre og venstre hånd, og når de så en skønne dag skal til at beskæftige sig med noderne, så behøver de kun at koncentrere sig om selve læsedelen. Man har så at sige halveret sværhedsgraden.

Anette Elkjær:

Min filosofi er, at jeg bruger noder og akkorder parallelt lige fra starten, næsten uanset hvor små de er. Jeg har haft elever helt ned til 4 1/2 år, og der gjorde jeg det ikke, men fra 7-8-årsalderen kan man godt få det til at fungere, så i den allerførste lektion forsøger jeg så vidt muligt at introducere både vekselslag og en enkelt akkord. Jeg bruger en Snyde-G, så kan vi spille *Mester Jakob*, og på den måde får de en følelse af, at de kan en hel masse allerede efter den første time.

Henriette Damm:

At kunne akkorder er en vigtig del af det at spille guitar, men hvornår jeg tager fat på det, er helt individuelt fra elev til elev. For de af mine elever, der går i 1-2. klasse, kan der nemt gå nogle år, før vi overhovedet kommer i gang med det.

Nina Oleander:

Mine elever lærer Snyder-G-akkorden ret tidligt, men så går der til gengæld også et par måneder, før jeg giver dem *Tom Dooley* og introducerer D-dur og A7. Jeg har lavet en lille samling sange, som går på de tre akkorder, og dem spiller vi i et godt stykke tid. Den store G-akkord kommer typisk først efter, vi har udvidet repertoireet med andre akkorder, der dækker et større område af gribebrættet og kræver lidt mere fingerfærdighed.

Henrik Mikkelsen:

For mig kommer akkorder lidt længere henne i forløbet, typisk når de har lært de seks noder fra G til E. Det kan variere fra elev til elev, men det sker i hvert fald i løbet af det første år, og derefter begynder vi også på lidt fingerspil. Jeg er dog mest systematisk med de små elever. Når det gælder de lidt ældre, kan det sagtens være, at de også får akkorder og fingerspil allerede fra begyndelsen.

David Vollmond:

Selvom jeg kører noder og akkorder parallelt, sker der desværre altid det, at akkorddelen bliver et slags forjaget appendix. Jeg synes, at progressionen i *Spil Guitar 1* er for hurtig, så i stedet har jeg lavet mit eget akkordhæfte, og det giver jeg til eleverne. De starter med at sidde og hakke rundt i D og A7 rigtig længe, og jeg er meget tilgivende i forhold til, hvor mange af akkordens toner, der klinger. I starten handler det bare om puls, periodefølelse og repertoire. Så spiller vi derudad, mens jeg sidder og brøler til, og vi holder for det meste rigtig lange pauser, når vi skal skifte fra D til A7. Det er lige før, jeg kan nå ud og hente en kop kaffe, mens de får flyttet fingrene.

Min filosofi er, at jeg bruger noder og akkorder parallelt lige fra starten, næsten uanset hvor små de er.

Anette Elkjær

Thomas Jensen:

Med hensyn til progressionen tager jeg det også meget afslappet, og jeg har bestemt ikke ambitioner om, at de skal spille barrégreb efter to år. Hvad angår højrehånden og selve anslaget, så forklarer jeg dem, at de skal samle p og i til et fuglenæb med overbid. Det fungerer, det ser godt ud, og det har også den fordel, at jeg efter kort tid bare behøver at sige "fuglenæb," så ved de, hvad jeg mener.

David Vollmond:

Når eleverne øver sig derhjemme, er det tit svært for dem at holde pulsen, mens de skal

skifte akkord. På den lidt længere bane vil jeg gerne begynde at bruge det program, der hedder *iReal Pro*. Det er en musikgenerator, hvor man skriver akkorder ind, vælger stilart, og så indspiller man melodien ovenpå.

Så har de faktisk et backingtrack i høj kvalitet, som de kan bruge derhjemme.

Ole Kjeldgaard:

Når vi skal øve akkord-skiftene, bruger jeg meget det at gøre det uden, at der spilles med højre hånd. Skal vi for eksempel gå fra en D-dur til en G-dur med fire fingre, så er udgangspunktet tonen d med 3. finger. Derefter sætter vi 4. finger på g, og til sidst flytter vi 1. og 2. finger op.

Jeg siger til dem, at det er ligesom at gå til yoga, og jeg forsøger hele tiden at huske dem på lige at løsne op i fingrene.

Henriette Damm:

Så snart eleverne skal til at sætte flere fingre på gribebrættet, lægger jeg stor vægt på, at de lærer at være afspændte i deres venstre hånd. Igen handler det om at gå stille og roligt frem, så der ikke er noget, der bliver forceret.

David Vollmond:

Hvis det drejer sig om elever, der har et niveau, hvor vi arbejder mere seriøst og detaljeret med akkorder, så er der to vigtige elementer:

1: Her fokuserer vi på at få grebene til at sige noget og lyde fint på alle strengene. De skal lære at mærke, hvor meget de skal presse, for ofte bruger de for mange kræfter, og de bruger dem forkert. Det øver vi på den måde, at de sætter fingrene ganske let oven på strengene, og så spænder de én finger ad gangen, indtil strengen siger noget. Så mærker de, hvor meget tryk, det egentlig kræver, og de øver samtidig fingrenes uafhængighed.

2: Her drejer sig om at få noget hastighed ind i skiftene, og nu tjekker jeg slet ikke de enkelte strenges renhed. I stedet italesætter jeg, hvad fingrene skal gøre hver for sig, og hvor de skal hen, og så øver vi én finger ad gangen. Til sidst prøver vi, om det virker med alle fingrene samtidig, og jeg vil sige, at når jeg har at gøre med elever, der går i 4-5. klasse, så er de så motorisk modne, at bevidstheden om hvad hver enkelt finger skal gøre, faktisk hjælper dem helt vildt meget.

**Det er lige før, jeg kan nå ud og hente en kop kaffe,
mens de får flyttet fingrene.**

David Vollmond

Thomas Winthereik:

Akkorder bruger jeg stort set ikke, før de har spillet enkelte toner i rigtig lang tid og er blevet stærke nok til det. Jeg kan simpelthen ikke holde ud at se de der små børn, der sidder og kæmper med at presse en E-mol-akkord ned.

Det giver mig altid følelsen af, at der er lang vej hjem.

Men når de så kommer i gang, kan der sagtens gå flere år, uden at de spiller andet end Emol og A9. Hvis det drejer sig om begyndere i gymnasiealderen, er det selvfølgelig noget helt andet, og der kommer da også nogle gange elever, der bare virkelig gerne vil det der med akkorder, og så er det selvfølgelig det, vi gør.

Men det er ikke noget, jeg presser ned over nogen, for vi har tid nok, og jeg regner jo med, at de skal gå hos mig i mange år.

Henriette Damm:

Det er da vidunderligt at kunne sidde og synge en sang, mens man akkompagnerer sig selv. Akkorder er en stor del af guitarspillet, ikke kun inden for popmusik men også i forhold til det at kunne forstå den klassiske musiks opbygning.

EN GOD START MED AKKORDER

FOKUSÉR PÅ:

Puls

Periodefornemmelse

Repertoire

D-Dur:

Ro, ro, ro din båd

Mester Jakob

Æbler, appelsiner, pebermynte, chokolade

D og A7:

Jeg kører i min lille bil

25 minutter endnu (Povl Dissing)

Kvælerslangen (Povl Dissing)

GENERELT:

Vær tålmodig

Lad eleverne spille hel- eller halvnoder

Spil gerne selv en udvidet rytme imens

David Vollmond

INDHOLD & PROGRESSION

Spørgsmålet er jo helt grundlæggende, hvor meget repertoire man gerne vil nå igennem i løbet af et år.
David Vollmond

Som lærer vil man altid være optaget af begrebet progression.

Hvor meget nåede vi i år? Hvor mange noder, hvor mange akkorder, hvor mange sange, og hvor mange fingerspils-figurer fik eleven lært?

Det er væsentlige markører, der giver et konkret billede af, hvordan elevens udvikling har været, men al erfaring viser, at det større perspektiv ofte kan gå tabt, når man fokuserer for meget på de enkelte dele.

Man kommer med andre ord let til kun at spørge ”hvor meget?” og glemmer dermed ”hvordan?”

I takt med at pædagogikken og selve faget udvikles, kommer der større opmærksomhed på metoden og ikke kun på selve målet. Dermed gentænkes hele synet på elevernes udbytte af undervisningen, og man fornemmer, at begrebet progression fremover vil blive opfattet i et endnu bredere perspektiv.

Nina Oleander:

Mine lektioner starter typisk med lidt opvarmningsøvelser efterfulgt af *Trappen*, som er et element, jeg har fra *Spil Guitar 1*. Vi starter med tonerne g, a og b, vi spiller både opad og nedad, og så kommer der ekstra trin på i takt med, at eleven får lært nye noder.

Første del i det forløb er *Den lille trappe*, som går fra g til g. Derefter går vi videre til *Den store trappe*, som starter på 6. streng løs og går hele vejen op til 1. streng løs, men det er nu sjældent, at vi når så langt på det første år.

David Vollmond:

Jeg starter med at varme hurtigt op med nogle løse strenge, sådan at eleverne får den gode balance i instrumentet og vænner sig til at slappe af, og derefter bruger jeg også skalaen som et fast element. Vi skal selvfølgelig have vekselslaget med, så derfor spiller eleverne to gange på hver tone – kun de allerdygtigste får lov til at spille én gang på hver.

Jeg varierer øvelsen ved at bruge forte og piano samt ved at dele det op, så de spiller skalaen den ene vej, og jeg den anden.

Jeg spiller altid bastoner til, sådan at skalaen bliver harmoniseret, og det kan jeg sagtens finde på at ændre fra gang til gang, for jeg kan mærke, at de synes, det er spændende, at de samme toner kan lyde så forskelligt.

Thomas Jensen:

Jeg ville ønske, at jeg var lige så samvittighedsfuld og lavede øvelser med eleverne. Der har været mange gange, hvor jeg har tænkt: ”I år skal det være!” Så gør jeg det i nogle

måneder, men lige pludselig glemmer jeg alt om det – ikke fordi jeg synes, det er en dårlig idé, men det ligger simpelthen bare ikke til mig.

David Vollmond:

Når vi så giver os i kast med dagens lektie, spørger jeg gerne, om jeg skal spille med, eller om de vil klare det selv. De fleste har regnet ud, at de får lidt hjælp, hvis vi spiller sammen, og så er der nogle, der tror, at det er meget lettere, hvis de spiller alene, for så kan de komme hele vejen igennem. Uanset hvad, er det min erfaring, at eleverne bliver bedre for hver gennemspilning, så jeg sørger altid for, at vi får spillet stykket nogle gange.

Jeg kan godt lide at komme nogle bastoner på, og hvis eleven er rigtig sikker, giver jeg slip på melodien og spiller et akkompagnement.

Når vi gennemgår lektien til næste uge, får de til gengæld lov til at spille alene, for der skal de kunne tage alle de tænkepauser, de har brug for.

Thomas Jensen:

Jeg lader som regel eleven vælge frit, hvilken sang, vi skal starte med, og så ender det næsten altid med, at de vælger én af de sange, de allerede kan. Det er egentlig også bedre, synes jeg, end at de starter med noget, som de måske ikke kan så godt, og så får de al min kritik bagefter.

Men når vi har spillet deres valg, så bladrer jeg om til lektien, og så ser vi, hvordan det er gået med den.

Det er min erfaring, at eleverne bliver bedre for hver gennemspilning, så jeg sørger altid for, at vi får spillet stykket nogle gange.

David Vollmond

Thomas Winthereik:

Til de af mine begyndere, der har brug for lidt mere udfordring, og det er typisk de lidt ældre af dem, bruger jeg et lille fingerspilsstykke, som jeg har lært af en kollega ved navn Kent. Jeg har nu brugt det så mange gange, at når jeg skal skrive det ned til eleverne, så hedder det simpelthen bare ”Kents Etude.”

Først skal de kun spille 5. streng og holde hånden i ro, og hvis det er alt, hvad de kan finde ud af lige på dét tidspunkt, så holder vi os til det.

Senere hen kan vi begynde at tilføje a-fingeren, og så spiller vi lidt frem og tilbage mellem de to toner. Efter et stykke tid har de fået gang i alle fire fingre, og så sætter vi den kromatiske bas på, og der kan jeg tit mærke, at der er mange af dem, der sidder og tænker: ”det var pokkers,” for nu lyder det lige pludselig af noget.

I de tilfælde, hvor jeg kan fornemme, at det kommer til at tage noget tid, før de når så

langt, kan jeg også godt finde på at trykke bastonerne ned for dem på deres guitar, mens de spiller.

David Vollmond:

Jeg har lavet en samling guitarribs med tabulatur, som jeg kan tage frem, når der er brug for noget ekstra. For mange elever virker det motiverende, og de synes, det lyder rigtig sejt, når de spiller for eksempel AC/DC.

Fra mit perspektiv handler det dog mindst lige så meget om rytmisk træning. De her ribs er for det meste meget synkoperede, og dermed også ret komplicerede at notere, så det eneste, jeg forlanger af dem, er, at de får sat fingrene ordentligt og lært rytmen på øret. Et riff varer sjældent mere end to takter, så vi kører dem bare i ring og får på den måde trænet pulsen på en nem og sjov måde.

4 GODE GUITAR-RIFFS

T.N.T. (AC/DC)
Seven Nation Army (The White Stripes)
Jutlandia (Kim Larsen)
Eye of the tiger (Survivor)
Smoke on the water (Deep Purple)

David Vollmond

Anette Elkjær:

Når det gælder de ældre begynderelever, så bruger jeg tit tabulatur.

Visse børn har utrolig svært ved at forholde sig til et nodebillede, også selvom de har spillet i et godt stykke tid, og så går jeg gerne over til enten at lære dem tingene udenad eller til at bruge tabulatur. Det skal lyde godt, og de skal synes, det er sjovt at spille.

Nem kweela med break fra *Spil Guitar 1* har jeg brugt meget, for eleverne synes, den lyder rigtig godt, og så kan de få lov til at lave en lille improvisation til sidst.

**Det skal lyde godt, og eleverne skal synes,
det er sjovt at spille.**

Anette Elkjær

Henriette Damm:

Jeg har en rigtig god venstrehånds-øvelse, som alle mine elever bruger. Vi kalder den *Batman*, og den bygger på det der berømte tema, som de enten kender, eller i hvert fald hurtigt kommer til at kende.

Batman I

Batman II

Batman III

Simon Oddershede:

En ting, som eleverne virkelig synes er sjovt, er, når vi øver os på at tale *spaghettisprog*. Det er en måde at *lege* fagtermer ind på, hvor man, i stedet for bare at sige for eksempel "ritardando" med dansk dialekt, siger det, som om man var en rigtig italiener. "Rrritardaaando," næsten som om det var navnet på en pizza. Der var en dag til orkester, hvor vi skulle øve os på *accelerando*. Pludselig var der én, der kom til at sige "accelrandus," og det lød fuldstændig som noget fra *Harry Potter*. Det havde vi meget sjov med resten af dagen.

Thomas Jensen:

Når så lektionen er ved at være slut, kan jeg godt finde på at lege lidt med, at de skal lytte og gætte toner. Det fungerer især godt på holdene, for så kan én af dem spille to toner, og så skal de andre lukke øjnene og gætte, om det var to forskellige eller to ens. Den kører så på tur rundt til dem alle sammen, og det giver jo uendelige muligheder.

Nina Oleander:

Jeg laver en leg, hvor jeg vender guitaren rundt og siger: "Nu spiller jeg én af de toner, I kender, og så skal I finde den."

David Vollmond:

Sådan helt generelt så har jeg nok en tendens til at sidde fast i de samme stykker og

arbejde for meget med dem. Spørgsmålet er jo helt grundlæggende, hvor meget repertoire man gerne vil nå igennem i løbet af et år. Skal eleverne spille 25 sange, der lyder knap så godt, eller er det bedre med 10, der sidder lige i skabet?

Jeg er begyndt at fokusere mere på at få dem hurtigere videre og ikke forvente, at de spiller stykkerne fuldstændig perfekt. De har jo en lang motorisk og musikalsk rejse foran sig, så hvorfor ikke sørge for at præsentere dem for noget nyt repertoire, og måske endda kaste dem ud i de mere avancerede stykker noget tidligere?

Thomas Jensen:

Det med at opbygge et repertoire, det er i hvert fald noget, som jeg ser meget anderledes på nu end for bare få år siden, og det er især holdundervisningen, der har åbnet mine øjne for det. Der mærker man virkelig, hvor sjovt det er for børn at spille noget, som de er gode til, og de spørger tit, om vi ikke lige kan spille den eller den sang igen.

Selvom jeg har en lidt mere gammeldags tilgang, når det gælder soloeleverne, så prøver jeg alligevel at tænke det ind her også, især med de yngre af dem.

Med dem, der er lidt større, har jeg desværre en tendens til at bare køre derudad, for vi skal jo gerne hurtigt videre til *Guitarbogen 2*.

Mine elever og jeg går tit baglæns i bogen og spiller gamle stykker.

Simon Oddershede

David Vollmond:

Man har stor fokus på progressionen, og det vil faktisk ofte sige, at eleverne ingenting kan spille, fordi de hele tiden er på kanten.

Simon Oddershede:

Mange børn kan blive helt vildt stolte, når de lærer at spille noget nyt, også selvom det egentlig ikke er særlig svært. Når de virkelig kan det, så får de lyst til at vise det til alle. Noget af det vigtigste for mig er, at de har den dér følelse af at mestre noget, uanset hvor svært eller nemt det er.

Vi skal ikke bare hele tiden videre, det er helt i orden at dvæle ved noget og sørge for, at vi kan spille det rigtig godt, og vi går tit baglæns i bogen og spiller gamle stykker.

Så går det op for dem, at det, der plejede at være svært, nu pludselig er blevet meget nemmere.

Det gør, at de får blik for progressionen, og at de får følelsen af at være gode til noget.

Ole Kjeldgaard:

Man kan ikke bare køre på hele tiden, for nogle gange er også det to skridt frem og ét tilbage. Man må læse eleverne og sørge for, at de får den der succes-oplevelse.

BEGYNDERINSTRUMENTER

Udgangspunktet må være, at man spiller på det, man har, og så skal vi bare få det til at lyde godt.

Ole Kjeldgaard

Det at købe en ny guitar er en proces, hvor de fleste forældre føler sig på usikker grund, og derfor finder de det nærliggende at spørge læreren til råds. På den måde bliver dette ”næste trin” i barnets udvikling med instrumentet til et fælles projekt, og det er da også tydeligt, at lærere over en bred kam ser det at hjælpe til som en naturlig del af deres erhverv.

Man har ganske enkelt en del af ansvaret for, at ens elever får et ordentligt instrument at spille på.

Udbuddet af billige instrumenter taget i betragtning, er der ikke stor variation i de mærker, de erfarne guitarpædagoger anbefaler. Kvalitet og pris hænger sammen, lyder budskabet, og skal man anskaffe sig et begynderinstrument af en nogenlunde kvalitet, viser det sig, at mulighederne i virkeligheden begrænser sig til en håndfuld forskellige mærker – en tendens, der i øvrigt også gør sig gældende, når det drejer sig om fortsætterguitarer.

Thomas Jensen:

Til begyndere plejer jeg at anbefale Yamaha eller den billige fra Danguitar. Når det gælder et barns første guitar, synes jeg ikke, prisen er vigtig, og det er i hvert fald ikke dét, der afgør, om de får glæde af at spille og fortsætter med at gå til guitar. For min skyld behøver forældrene ikke at købe dyrt fra starten, for det er meget bedre at få et halvdårligt instrument først, og så senere hen købe et godt ét, som man rigtig kan få glæde af og vokse med.

Simon Oddershede:

På Frederiksværk Musikskole har vi omkring 20 Cortez-guitarer, som vi lejer ud. Det er en god måde for forældrene at se det an på, og så forsøger jeg at få dem til selv at købe en, når vi når frem til jul. I den forbindelse er det altid godt at kunne nævne, at de som musikskoleelever kan få rabat i en musikbutik.

Henriette Damm:

I løbet af sommerferien plejer jeg at tage en tur ind til min foretrukne butik, Musickey, på Åboulevarden i København, hvor jeg får prøvet instrumenter og lavet en prisliste – ofte med pæne rabatter.

Når sæsonen starter, arrangerer jeg et intromøde for nye elever, og der deler jeg listen ud og giver anbefalinger i forhold til guitarstørrelse og så videre.

Nogle begyndere har allerede skaffet instrument, når vi ses første gang, og hvis det er en nogenlunde god guitar, så er det fint, men hvis den er alt for dårlig, får jeg dem som regel til at skrotte den og købe en ny.

Nina Oleander:

Hvis forældrene spørger, så anbefaler jeg selvfølgelig noget, og i visse tilfælde hjælper jeg dem med at søge på Den Blå Avis eller Gul og Gratis. Jeg sørger også altid for at få styr på, om eleven er stor af sin alder, for så kan det godt være, at han eller hun skal starte med en voksen-størrelse.

OM KØB AF GUITARER

Det er fint at starte med et billigt instrument

Spar ikke på guitar nummer to

En god fortsætterguitar koster mindst 2000,- kr.

Thomas Jensen

Henrik Mikkelsen:

Jeg har nogle elever, der er kommet med stålstringsguitarer, men når jeg så efter et stykke tid lader dem prøve en af musikskolens guitarer, så kan de jo godt mærke, at det er meget nemmere. At starte på en stålstringsguitar, det er altså lidt op ad bakke.

**At starte på en stålstringsguitar,
det er altså lidt op ad bakke.**

Henrik Mikkelsen

Henriette Damm:

Der er jo elever, der har dårlige instrumenter, og hvor forældrene lige vil se tiden an. Så må vi for det meste klare os igennem til jul, men min argumentation går på, at det jo er fuldstændig ligesom, hvis de startede til tennis. Der ville de også skulle bruge noget udstyr, og hvis nu det med guitarspillet viser sig slet ikke at være noget, så kan den jo altid sælges igen.

Simon Oddershede:

Jeg siger til forældrene, at det koster cirka 1000 kr. at købe en ny guitar, men til gengæld kan de sælge den senere hen for 800, og på den måde har de et temmelig billigt instrument i et par år. Når så en elev skal videre, for eksempel fra sin $\frac{3}{4}$ guitar, hjælper jeg med at formidle kontakten til en nybegynder, og på den måde er der faktisk en del guitarer, der er

gået i arv. Jeg kalder det Guitar Genbrug, og det er i virkeligheden en videreudvikling af et system, som min forgænger i jobbet havde, for han startede en logbog, hvor han noterede, hvem der havde haft de forskellige guitarer og hvor længe.

Det er et slags guitar-stamtræ, og børnene synes, det er rigtig skægt at følge med i det. Lige nu spiller min dygtigste elev på en guitar, som tidligere tilhørte én, der gik på MGK, og sådan noget er jo også sjovt for dem at tænke på.

Thomas Jensen:

Til de lidt større, der skal investere i guitar nr. 2, plejer jeg at sige, at det skiller ved 2000 kr. Hvis du i forvejen har en guitar til 1200 kr., får du ikke noget ud af at købe en til 1600. Du skal op på mindst 2000 kr., og derfra bliver det bare bedre og bedre, jo dyrere du køber.

Henrik Mikkelsen:

Jeg anbefaler Almansa til dem, der er blevet lidt dygtigere. De klinger rigtig godt, og lyder lidt bedre end Alhambra, bare til samme pris.

Til en ældre begynder elev har jeg svært ved at stille krav, men Yamaha C40 er da helt ok.

**Det er et slags guitar-stamtræ, og børnene synes,
det er rigtig skægt at følge med i det.**

Simon Oddershede

Thomas Jensen:

Jeg køber strenge i Tyskland til en god pris, og jeg sørger altid for at få nogle ekstra hjem til især de lidt ældre elever. Normalt kan der sagtens gå et halvt år fra den dag, hvor jeg siger, at nu er det tid til at skifte strenge, til der rent faktisk sker noget, så i stedet tilbyder jeg, at de kan købe et sæt af mig for samme pris som på nettet.

David Vollmond:

Når det er tid til nye strenge, beder jeg eleverne om to ting:

- 1) De skal købe nogle nye strenge.
- 2) De skal lære en masse vittigheder, som de kan fortælle mig ugen efter, mens jeg skifter for dem.

**Nikkelmekanik, det går ikke,
og det gør spånplade heller ikke.**

David Vollmond

Nina Oleander:

Mine gamle strenge bliver aldrig smidt ud. Jeg ruller dem op og gemmer dem, og når der så er en af elevernes, der sprænger, kan jeg lynhurtigt sætte en anden på.

GODE GUITARER

Den første:

Salvador Cortez

Ortega

Yamaha

Den næste:

Almansa

Alhambra

David Vollmond:

Pris og kvalitet hænger trods alt sammen, og i dag, hvor man ikke lige kan gå ud og prøve instrumenter på samme måde som førhen, er kunsten at kunne læse sig ud af det i specifikationerne, når man søger på nettet.

Nikkelmekanik, det går ikke, og det gør spånplade heller ikke.

Ole Kjeldgaard:

Nej, og der er jo heller ikke to guitarer, der er ens.

Egentlig er jeg ikke så optaget af, hvad guitaren hedder, for det skal jo kunne fungere på den, de nu en gang har. Jeg har da også haft elever, der havde dyre guitarer, men det lød nu ikke bedre af den grund, så man kan altså ikke købe sig fra det.

Udgangspunktet må være, at man spiller på det, man har, og så skal vi bare få det til at lyde godt.

David Vollmond:

Det er jo faktisk en oplevelse i sig selv at komme ind i en musikbutik, for der er instrumenter overalt. Der sidder tit nogen og spiller i baggrunden, og de mennesker, der arbejder der, er ofte nogle skægge typer.

Hvis der skal blive ved med at findes fysiske butikker, har vi som lærere også et ansvar for at få vores elever til at bruge dem.

UNDERVISNINGSMATERIALE

Når man taler om undervisningsmateriale, er det vigtigt at tænke på, at det skal passe til den pædagogiske kultur, man befinder sig i.

Henriette Damm

Udviklingen af guitarskoler er for opadgående, både hvad angår udbud og indhold. For et par generationer siden var Bruno Simonsens *Guitaren 1* den foretrukne begynderbog, og et enkelt kig på den med nutidens øjne viser, hvor meget der er sket siden da.

Der er bred enighed om, at en guitarskole altid i større eller mindre grad vil være et produkt af forfatterens egen tilgang til det at undervise, og at det derfor er umuligt at finde én, der passer til alle.

I forlængelse heraf er det ikke overraskende, at en række forskellige bøger nævnes, når snakken falder på undervisningsmateriale, samt at stort set alle lærere supplerer flittigt med kopier og egne påfund – nogle går endda så langt som til at udgive deres egne bøger.

Det er et område, hvor langt de fleste er både nysgerrige og omstillingsparate, og mange arbejder endda med en ekstra fleksibilitet, idet de har forskellige forløb til forskellige aldersgrupper.

Henriette Damm:

Til de nybegyndere, der er omkring 7-8 år gamle, bruger jeg *Min første Guitarbog*, som jeg selv har lavet, men som dog aldrig er blevet udgivet.

Hvis de er ældre end det, bruger jeg typisk *Spil Guitar 1* og supplerer med forskelligt materiale undervejs.

Thomas Winthereik:

Jeg brugte *Spil Guitar 1* i flere år, men så mistede jeg den. Det var den tredje, der blev væk, så nu gider jeg ikke købe flere, og jeg savner den egentlig ikke.

Et par af mine elever har selv købt den, og jeg kan mærke, at det er godt for nogle, det der med at de har en bog, som de kan læse forud i, og hvor de kan se hele listen med sange.

Men som lærer ville jeg ikke kunne trives med, at alle eleverne havde en bog, som vi bare kørte fra start til slut.

Jeg kan godt lide, at eleven kan kigge bagerst i bogen og tænke: ”Det der lærer jeg nok en dag.”

Henriette Damm

Thomas Jensen:

Når jeg bladrer *Guitarbogen 1* igennem for første gang med nye elever, så synes de altid, at

det er helt vildt sjovt med den der kæmpestore thumbs-up, der er på sidste side. Så ved de, at der er noget at se frem til.

Henriette Damm:

Jeg kan også godt lide, at eleven kan kigge bagerst i bogen og tænke: ”Det der lærer jeg nok en dag.”

David Vollmond:

I det hele taget tror jeg på, at det er vigtigt for børnene, at de kan følge med i progressionen for eksempel ved at afslutte bog nr. 1 og så gå videre til nr. 2.

Fra deres almindelige skoleundervisning er de jo også vant til at starte med at få *Matematik 3* efter sommerferien. Ved slutningen af skoleåret, er de nået til sidste side, og så er de blevet så meget klogere. Det er en meget konkret målbarhed, og der tror jeg også, at de digitale undervisningsmidler ofte bliver meget diffuse, i hvert fald for de yngre elever. De ved simpelthen ikke, hvor langt de er kommet.

Thomas Winthereik:

Det meste af mit begyndermateriale laver jeg selv, og for et par år siden kastede jeg mig over et projekt, der gik ud på, at jeg skulle lave noget nyt hver dag. Det er små stykker med ganske få toner, de er meget orienterede omkring forbindelsen mellem 2. finger og tommelfingeren på bagsiden af gribebrættet, og de har alle et flot billede i farver øverst på siden.

Det er den type af stykker, mine elever får, når de starter på noder, og det visuelle gør det meget mere spændende for dem. Jeg kan se i deres øjne, at de simpelthen tager mere stilling til det, frem for når de får noget, der mest af alt ligner en skoleopgave.

David Vollmond:

Børn er jo ret så konkret tænkende, og de kan godt lide, at der er en form for facitliste. Noder er ligesom en matematikopgave, som man kan løse, og hvis man er dygtig og musikalsk begavet, så kan man danne sig et indre musikalsk billede af, hvordan det skal lyde. Men selv dem, der har svært ved det, kan løse det ved at kigge på det og tælle sig frem.

**Børn er jo ret så konkret tænkende,
og de kan godt lide, at der er en form for facitliste.**

David Vollmond

Simon Oddershede:

Jeg tager udgangspunkt i en bog, der hedder *First Class Guitar* af Tatiana Stachak. Hun er polsk, og efter sigende skulle det være den bog, som de fleste børn i Polen og Tyskland lærer at spille efter.

Den kan være lidt tung og gammeldags i sit layout, men der er nogle virkelig gode stykker i, og progressionen er meget gennemtænkt. For eksempel består hele første del af stykker med løse strenge, og de er forsynet med nogle rigtig fine lærerstemmer, der gør, at det lyder godt.

Ud over det supplerer jeg selvfølgelig med en masse andet materiale, og jeg er også meget glad for *Guitarbogen 1-3*.

Man kan vel sige det sådan, at jeg tager den polske guitar-skole og putter noget dansk pædagogik ind i den.

David Vollmond:

For mig er det vigtigt, at det materiale, vi bruger, har noget melodisk substans. Det skal gerne kunne stå i sig selv, og mange af de der stykker med løse strenge er mere noget, der foregår i konteksten, og som lever af, at læreren er til stede og spiller et fint akkompagnement.

Thomas Winthereik:

Min datter gik til cello, og det var ret så spændende at følge, for de første tre måneder spillede hun udelukkende på løse strenge. Det var ikke noget problem for hende, for det i sig selv er jo også en sanselig oplevelse, og det lettede også læsningen rigtig meget. De løse strenges noder er jo klart adskilte, og det gør det meget mere overskueligt.

Henriette Damm:

Når man taler om undervisningsmateriale, er det også vigtigt at tænke på, at det skal passe til den pædagogiske kultur, man befinder sig i. Denne samtale ville jo være helt anderledes, hvis vi alle kom fra forskellige kulturer.

Man kan vel sige det sådan, at jeg tager den polske guitar-skole og putter noget dansk pædagogik ind i den.

Simon Oddershede

Thomas Jensen:

Jeg bruger *Guitarbogen 1* sideløbende med et kopieret akkordhæfte på 24 sider, som jeg selv har sammensat.

Bogen får børnene af mig allerede første gang, de kommer til guitar. Indeni ligger der en seddel, hvorpå der står, at det er denne bog, vi bruger. I kan kigge lidt på den, og hvis I synes, det er en god idé, kan I betale for den via MobilePay.

Akkordhæftet er en blanding af kopier alle mulige steder fra, og det består simpelthen af de sange, som jeg synes fungerer lige på dét tidspunkt. Det er en stor fordel, at man løbende kan tilpasse det og skifte ud, for i den genre bliver sangene meget hurtigt forældede.

Det er også derfor, min kollega, David Efraim Poulsen, og jeg i sin tid ikke inkluderede en akkorddel, da vi lavede *Guitarbogen 1*.

Nina Oleander:

For mig at se er progressionen i *Spil Guitar 1* for stejl.

Guitarbogen 1 fungerer meget bedre, for der går der lige et stykke tid, inden eleverne skal begynde at bruge venstre hånd, og de første stykker med 3. og 4. streng løs fungerer rigtig godt med lærerakkompagnementerne.

Hele den tilgang gør også, at det er meget mere oplagt at tale om sådan noget som G-nøgle og tonerækkefølge.

David Vollmond:

Jeg bruger *Spil Guitar 1*, men ser den egentlig mest som en melodisamling. Især den første del, hvor man lærer noderne fra g til g, fungerer rigtig godt, men i det hele taget er det rart, at den har både noder og akkorder samt afsnittet med små solostykker.

Jeg vil altid supplere med andet materiale, men alt i alt er det faktisk en bog, der kan bruges i de første par år.

Anette Elkjær:

Jeg har i mange år brugt *Spil Guitar 1*, men efterhånden er jeg gået over til at kopiere og blande fra en masse forskellige bøger. Det giver lidt ekstra arbejde, men det er dét værd, for lige gyldigt hvilken bog, der er tale om, har man altid lyst til at springe noget over og putte noget andet ind.

Lige gyldigt hvilken bog, der er tale om, har man altid lyst til at springe noget over og putte noget andet ind.

Anette Elkjær

Thomas Jensen:

Til de små børn under 5. klasse er jeg stort set gået bort fra løse papirer, for de falder hele tiden på gulvet, og det bliver altid noget forfærdeligt rod. Man laver næsten ikke andet end at samle papirer op, især på holdene.

Nina Oleander:

Personligt er jeg glad for at have fundet en bog, der passer godt til min måde at undervise på, for førhen slæbte både jeg og eleverne altid rundt på en kæmpe stak noder.

Ole Kjeldgaard:

For mig handler det med repertoire meget om at mærke, hvad der tænder eleven. Hvis det er én, der har spillet i nogle måneder og som kan lidt af det grundlæggende, så kan den ene sang jo være lige så god som den anden, så længe den bare lyder godt.

I løbet af lektionerne skriver jeg tit en fingerspils-figur eller en akkordrundgang ned i hånden og giver eleven den med hjem, men jeg bruger ikke bøger, og jeg kan ikke huske, hvornår jeg sidst tog en kopi.

Simon Oddershede:

Som lærer når man aldrig til det sted, hvor man føler, at man har det ultimative svar på, hvordan man skal undervise. Man opdager hele tiden nye pædagogiske tricks, og man er nødt til at forny sit materiale, ellers bliver det for meget det samme.

ØVNING

Når eleverne først indser, at det kan bruges til noget sammen med andre, så indhenter de lige pludselig fire års guitar på én måned.

David Vollmond

Instrumentalundervisning adskiller sig fra de fleste andre fritidsaktiviteter på den måde, at det, der foregår derhjemme i løbet af ugen, er mindst lige så vigtigt som lektionernes indhold. Dermed stilles der store krav til elevens selvstændighed, for det er en del af den overordnede progression, at man gradvist skal vænne sig til at blive sin egen lærer.

Det handler med andre ord ikke kun om at lære at spille, men også om at lære at øve sig, og der er lige så mange tilgange til at lykkes med denne udvikling, som der er undervisere. Nogle gør meget ud af at italesætte det, andre nævner det slet ikke, men ser man bort fra selve metoden, så hersker der ingen tvivl om, at lærere over en bred kam helst vil arbejde med elever, der er gode til at forberede sig.

Simon Oddershede:

Det, at eleverne kommer og er glade for at være der, det er så absolut det vigtigste. Jeg forventer egentlig ikke, at de har øvet sig, i hvert fald ikke de små. Vi får spillet en masse, når de er hos mig, og for det meste kan vi nå det hele på de der 20 minutter. Men når de kommer med i et orkester, er der til gengæld ikke tid nok, for så skal vi også kigge på deres stemmer, og så er det, at jeg begynder at snakke med forældrene om, at vi sammen skal prøve at skabe den vane, hvor de på en eller anden måde har guitaren fremme hver dag.

Henriette Damm:

Jeg italesætter det fra dag ét, for jeg synes, det er en god ting, at det kommer med fra starten. Det skal være en del af deres hverdag, sådan at det forhåbentlig kan blive en hyggelig ting at tage guitaren frem. Det er dog vigtigt for mig at pointere, at det ikke behøver være lang tid, måske 10-15 minutter om dagen.

Nina Oleander:

Især på mine hold kan jeg godt finde på at snakke mere om øvning som en generel ting, men til soloeleverne siger jeg typisk bare, hvad jeg gerne vil have dem til at arbejde med til næste gang, og så er det det. Nogle forældre spørger, hvor meget deres barn skal øve, og til dem siger jeg 10 minutter om dagen. Derfra kan vi bygge det ud gradvist.

Thomas Jensen:

Det er meget det samme mønster for mig. Når jeg har en soloelev, sætter jeg et lille blyantkryds ved det stykke, de skal øve på, og når vi så er færdige, sætter jeg en cirkel rundt om krydset.

På holdene bruger jeg lidt lokkemad i form af bittesmå klistermærker, som de selv går hen og tager og sætter på forsiden af deres akkordhæfte, når lektionen starter. Reglen er, at man får et klistermærke for at møde op, og man får et ekstra, hvis man har øvet sig. Det skaber lidt opmærksomhed omkring øvningen, og det gør det til et emne, som de snakker om, uden at jeg skal stå og være dommer, og der er ingen tabere, for alle får jo mindst ét klistermærke.

Sidst på året har de så et hæfte, der er helt fyldt med mærker, og det synes de også er fedt.

Ole Kjeldgaard:

Jeg bruger ikke så meget ordet "øve," jeg siger snarere noget i retning af: "Ved du hvad, du kan godt høre, at vi mangler den dér lille stump, kan du ikke lige se, om du kan få det til at fungere i løbet af ugen?"

Eller: "Du kan godt se, at det akkordskifte der, det er lidt trægt. Nu har jeg lige vist dig, hvordan du øver det, kan du så ikke se, om du kan få skovlen under det i løbet af ugen?" Jeg kan jo ikke tvinge dem til at øve sig, så det er noget med at motivere, og tit så går de jo rent faktisk hjem og spiller. De kan ikke lade være, og når de så først kommer i gang, så sidder de jo gerne en halv times tid, når de nu alligevel har fået guitaren frem.

Reglen er, at man får et klistermærke for at møde op, og man får et ekstra, hvis man har øvet sig.

Thomas Jensen

Anette Elkjær:

Man prøver jo at få eleverne til at synes, det er så dejligt at spille, at de også vil gøre det derhjemme, men jeg tager også en snak med dem om, hvor vigtigt det egentlig er. De får nogle råd til, hvordan det kan gøres, og dem synes jeg faktisk, at mange af dem tager til sig. Med de helt små elever kan jeg godt finde på at få forældrene ind over, men det kommer også an på, hvordan min relation til dem er, og om de for eksempel alligevel kommer og henter barnet lige efter undervisning. Så er det mere oplagt.

David Vollmond:

Jeg er begyndt at reflektere en del over det, for jeg har altid gjort meget ud af at sige: "Gå hjem og øv dig," men hvad betyder egentlig det? Én ting, som jeg til gengæld er helt sikker på, er, at jeg som underviser er nødt til at være god til at fortælle dem, *hvordan* de skal øve sig. For eksempel at spille en bestemt del mindst tre gange, eller at starte med lige netop de der to takter, som er de sværeste.

Jeg er begyndt at bruge lektiebogen i Speedadmin, for det er jo naivt at tro, at et barn i 3-4. klasse kommer hjem og kan huske den der systematik.

Henriette Damm:

Jeg spørger dem gerne, hvor mange gange i løbet af ugen de har haft guitaren fremme, og nogle gange aftaler vi også, hvor mange gange de som minimum skal øve.

David Vollmond:

En ting, som jeg i hvert fald *ikke* gør, er at krydsforhøre mine elever om øvning. Det betyder dog ikke, at jeg helt automatisk køber den der forklaring, der går på, at de ikke har tid. I stedet plejer jeg at spørge: ”Hvor lang tid bruger du egentlig på Youtube om dagen?” Men når det er sagt, så er guitar noget, de kommer til i deres fritid, og selvom der selvfølgelig skal være en vis progression, så skal det frem for alt være sjovt.

Jeg prøver tit at gøre dem opmærksom på, at det bliver endnu sjovere, hvis man har øvet sig, men jeg gider ikke at stå med pisken. Det tror jeg ikke, man får noget som helst ud af, og det er også min erfaring, at musikken skal komme indefra.

Jeg har haft mange elever, der aldrig har øvet sig, og så pludselig, når de kommer i puberteten, så opdager de, at det der med guitar, det faktisk er ret så fedt. Når de først indser, at det kan bruges til noget sammen med andre, og at det er sejt at kunne sidde og spille for vennerne, så indhenter de lige pludselig fire års guitar på én måned.

Simon Oddershede:

Ja, så glemmer man alle de år, hvor det hele bare handler om, at man er der for dem. I stedet har man lige pludselig givet dem en gave for livet

4 UDSAGN OM ØVNING

Forældre skal ikke blande sig i, hvordan deres børn spiller, men de må godt lytte og være interesserede og opmuntrende.

Det er vigtigt at gøre eleverne opmærksom på, at det ikke nødvendigvis bliver så meget bedre den første dag.

Som underviser er man nødt til at være god til at fortælle eleverne, *hvordan* de skal øve sig.

Man kan ikke tvinge eleverne til at øve sig, det handler om at motivere.

Henriette Damm:

Det skal være sjovt, men det er altså også en fysisk træning, og der er nogle muskler, der skal styrkes. Jeg fortæller dem, at det er ligesom, hvis man skal træne sig op til at lave noget gymnastik. Kroppen er også nødt til at blive stærkere, og det er lige så meget for deres egen skyld og for, at de selv føler, at der sker fremskridt.

David Vollmond:

Det er nemlig vigtigt at gøre opmærksom på, at det ikke nødvendigvis bliver så meget bedre den første dag, for det tror jeg, at de er vant til fra skolen. Du skal udfylde en eller anden side, og så er du færdig med den.

Musik er den her fortløbende ting, hvor du bliver en *lille* smule bedre hver dag, og der har jeg kunnet mærke nogen, der blev lidt modløse, for selvom de øvede sig én gang, så skete der jo ikke noget. Vi skal sørge for, at de forstår, at der hvor du for alvor kan høre, at du er blevet god, det er først om fredagen, når du har øvet fire gange.

Der, hvor du for alvor kan høre, at du er blevet god, det er først om fredagen, når du har øvet fire gange.

David Vollmond

Simon Oddershede:

Jeg tror ikke, at der kommer noget godt ud af at øve, hvis man ikke vil, ikke er interesseret, og ikke har koncentration.

Vi kender jo alle de der elever, der kommer lige efter skole og er helt trætte. De kan ingenting, og jo mere man øver det stykke, som de trods alt spillede helt fint i starten af lektionen, desto værre bliver det.

For mig handler det meget om, at man skal være til stede i det, man gør, og at man skal stoppe, inden man kommer til at indøve dårlige vaner.

Thomas Winthereik:

Jeg kan godt lide tanken om en elev, der har leget rigtig meget med sit instrument, og fået en god teknik, men som måske ikke kan spille så meget endnu. Så ved jeg, at det kommer til at blive godt. Vi har tiden foran os, og når forældrene spørger, om han ikke skal øve sig, så svarer jeg, at det behøver han faktisk ikke. Det er bedre, hvis man derhjemme vil spørge interesseret og måske lade barnet vise, hvad vi lavede på lektionen, end at barnet sidder for sig selv og terper ét eller andet, som så alligevel er misforstået og forkert.

Så på den ene side forbyder jeg ikke nybegynderne at øve sig, men på den anden side er det heller ikke noget, som jeg presser på med.

Henriette Damm:

Forældre skal ikke blande sig i, hvordan deres børn spiller, men de må godt lytte og være interesserede og opmuntrende, sådan at det bliver en positiv ting derhjemme i familien.

OM ØVNING... OG PROBLEMET VED IKKE AT VIDE HVORDAN

Jeg overtog en elev, der havde spillet i fire år.

Han spillede et stykke på fire takter for mig, den 1. lød rigtig godt, i 2. ramte han ikke én eneste tone, 3. takt var virkelig fin, og den 4. var sådan lidt på det jævne.

Jeg roste ham så godt, jeg kunne, og bad ham spille det hele igen.

Denne gang gik det galt nogle helt andre steder, og først da han havde spillet stykket fire gange, havde han spillet alt rigtigt.

Fejlene kom helt tilfældigt, så det var jo ikke fordi, han ikke kunne dét, der var nødvendigt, han havde bare ikke lært at øve sig.

Så sagde jeg til ham, at det fandeme var godt, at han ikke var min tandlæge, for det svarer jo til, at han rydder hele min overmund og så siger: ”Jeg kunne altså godt i går.”

Hvis du har et job i et supermarked, og du får forklaret, hvor cornflakesene skal stå, så nytter det jo heller ikke noget, at du dagen efter stiller dem et helt andet sted.

Den her type elever, de kan tonerne og rytmerne og det hele, men de kan ikke sætte det sammen, og de kan ikke spille det på samme måde to gange i træk.

De har simpelthen ikke lært at øve sig på det.

Ole Kjeldgaard

Thomas Winthereik:

Hvornår mine elever så for alvor begynder at øve sig, det kommer for det meste af sig selv. Det er sjældent, at jeg virkelig behøver at italesætte det over for dem. Måske kan det være noget med, at jeg taler med forældrene og foreslår, at de laver et lille ritual derhjemme, så barnet spiller lige før aftensmaden, eller hvad der nu passer. Det kommer også meget an på, hvordan barnet er, og hvad der er brug for. Nogle af dem begynder bare at spille helt af sig selv, og så siger jeg til forældrene, at jo oftere, I kan få dem til at spille, desto bedre.

Henrik Mikkelsen:

Med nogle af mine elever har jeg lavet et eksperiment som går ud på, at jeg har skrevet en øveplan til dem. Den er delt op i to:

1. Teknik med for eksempel kromatik og fingerspil.
2. De stykker, de nu spiller, og med fokus på de tekniske problemer, der kan være.

Fra en kollega i Frederikshavn fik jeg den idé at spørge hver enkelt, hvor lang tid han eller hun har mulighed for at spille hver dag. Ikke at de *skal*, men lige så meget for at skabe en form for bevidsthed. Det er dét, det handler om, og jeg kan mærke, at de elever, som jeg har givet den bevidsthed, og som har en plan, de kan følge, de udvikler sig mere.

De har ganske enkelt bedre styr på, hvad det er, vi er i gang med sammen.

David Vollmond:

Jeg kender lærere, der laver øvekontrakter og sætter minuttal på, og det har jeg også brugt på højere niveau, for eksempel lige før MGK. Der kan man godt begynde på den slags, for dér skal der noget disciplin til, men for de små elever? Nix! Det går, som det går, og så lever man af de der tilfælde, hvor der lige pludselig er en sang, som eleven synes om og gerne vil lære.

**For mig handler det om, at man skal være til stede i det,
man gør, og at man skal stoppe,
inden man kommer til at indøve dårlige vaner.**

Simon Oddershede

Henrik Mikkelsen:

Jeg siger aldrig til nogen, at de *skal* øve sig, og hvis de ikke har gjort det, så er det også ok. Så har de bare ikke haft tid. Men jeg prøver at hjælpe dem med det, og jeg giver dem muligheden for at tage det til sig, for jeg tror, at mange elever simpelthen glemmer det. De tænker slet ikke over, at øvning er en vigtig del af det at gå til musik, hvis man ikke gør dem opmærksom på det.

RELATIONER I: LÆRER & ELEVER

De elever, man har en god relation til, og som man nyder at undervise, er ikke nødvendigvis dem, der er talentfulde.

Henrik Mikkelsen

Musikskolen er ét af de eneste steder uden for hjemmet, hvor børn oplever én-til-én-kontakt med en voksen, og derfor er det ikke så mærkeligt, at elever og lærere ofte får et relativt tæt forhold til hinanden.

Børnenes hverdag, deres andre interesser, deres skolegang og deres familie, det er emner, man interesserer sig for som underviser, og de regelmæssige lektioner gør, at man ofte er helt opdateret på, hvad der sker i elevernes liv.

Guitarlærere over en bred kam ser deres arbejde som værende vigtigt, men ikke kun i forhold til det at lære at spille, for den værdi, der ligger i at formidle noget kulturelt, er en del af jobbet, som der sættes stor pris på.

Man er fuldt ud bevidst om det ansvar, der er forbundet med at spille en vigtig rolle i et ungt menneskes liv, og det er et ansvar, som man er stolt over at tage på sig.

For læreren er det derfor ikke så afgørende, om eleven spiller på højt niveau, eller om vedkommende er meget talentfuld. Derimod er det i meget høj grad selve relationen, og den værdi lektionerne har for den enkelte elev, der bestemmer, om undervisningen føles vellykket, og i forlængelse heraf om læreren selv finder sit arbejde meningsfuldt.

Henriette Damm:

Der er noget særligt ved det der barnesind, som jeg holder meget af. Jeg kan lide deres spontanitet og åbenhed og deres evne til at lave sjov.

Det er selvfølgelig vigtigt, at de viser én eller anden form for engagement, men det er egentlig underordnet hvilket niveau, de spiller på. Når jeg tænker på alle de elever, jeg har haft gennem årene – hold da op, hvor er der mange, jeg har holdt af uanset, hvad de har formået på guitaren.

Henrik Mikkelsen:

Ja, de elever, man har en god relation til, og som man nyder at undervise, er ikke nødvendigvis dem, der er talentfulde. Der er mange andre ting, der spiller ind.

Thomas Jensen:

Jeg interesserer mig for mine elever og spørger meget til, hvordan det går med dem og

hvad de har oplevet. Jeg husker, at da jeg var studerende og begyndte at undervise, der syntes jeg, de var så irriterende, men det har ændret sig meget med alderen. Jeg bliver mere og mere morfaragtig, og nu synes jeg simpelthen bare, at de er så søde, de der små børn. Jeg elsker virkelig at snakke med dem om alt muligt.

David Vollmond:

Jeg oplever, at jeg viser mine elever en verden, som de ikke kendte til i forvejen. En verden, hvor der ganske vist er en masse formelle ting, som der skal være styr på, men hvor det er mindst lige så vigtigt, at man kan lege, fjolle, lave tossede associationer og være kreative sammen. Det er et rum, hvor der er højt til loftet, og hvor børnene kan få luftet ud i hovederne.

Thomas Winthereik:

Jeg har haft nogle elever, hvor relationen ikke var så god, fordi de ikke fik særlig meget ud af mig som lærer. Jeg sætter rigtig meget pris på kontakten til eleverne, men jeg vil gerne kunne mærke, at undervisningen virker, og at de har gavn af mig.

Det at se en elev, der måske startede med ikke at ville tale til mig de første fem lektioner, og som nu kommer på tredje år og fortæller om alt muligt, det betyder lige så meget for mig, som at arbejde med de elever, der bare blomstrer.

Om en elev bliver rigtig god til at spille guitar er ikke så væsentligt, så længe jeg kan mærke, at der er noget rigtig godt ved, at han kommer til lektionerne.

Ole Kjeldgaard:

Jeg har haft et tæt forhold til mange af mine elever. Nogle af dem har været med hjemme og spise, og flere af dem fortsætter med at komme på besøg i ferierne.

Jeg oplever, at jeg viser mine elever en verden, som de ikke kendte til i forvejen.

David Vollmond

Simon Oddershede:

For mig var det noget af en omvæltning at komme ud fra konservatoriet og begynde at undervise, men jeg har efterhånden fundet ud af, at dér, hvor jeg får det stærkeste bånd til mine elever, det er, når jeg bare er mig selv.

Jeg kan for eksempel godt lide at bruge en masse humor, og det var der måske nogle af de elever, der førhen havde haft en anden lærer, der lige skulle vænne sig til. Men nu kender de mig, de ved, hvem jeg er, og de synes, jeg er sød og sjov, og jeg skal ikke prøve på at være en anden lærer end den, jeg er.

Ole Kjeldgaard:

Jeg tror, at mine elever synes, jeg er virkelig streng på den sjove måde, for på den ene side kan vi sagtens sludre om ditten og datten, men på den anden side så ved de godt, at der er ingen steder, hvor de kan hoppe over, hvor gærdet er lavest. Det kommer ikke til at ske, at de spiller noget, der ikke lyder ordentligt, og det er egentlig mest for min egen skyld, for jeg

kan simpelthen ikke holde det ud.
Der er ingen huller, de kan springe igennem, og vi bliver ved, til det lyder fedt.

Henrik Mikkelsen:

Jeg vil gerne have, at eleverne er glade, og at der er meget humor, for på den måde får du dem også til at slappe af. Når en elev har spillet noget for mig, kan jeg godt finde på at bede ham eller hende om at smile lidt, for nogle af dem går rundt og føler, at de skal præstere en hel masse. Jeg vil gerne have, at det, vi gør sammen, skal føles som en slags leg, og at de forstår, at præstationen kommer gennem den leg.

Thomas Jensen:

Det er vigtigt for mig, at eleverne føler, at deres guitarlærer elsker dem, og at de altid kan komme til mig. Hvis de en dag møder op og siger, at de overhovedet ikke har spillet siden sidst, så har vi da bare en rigtig god lektion alligevel, for det skal altid være rart og hyggeligt at være til guitar.

Nina Oleander:

Ja, man elsker dem jo egentlig alene af den grund, at de er ens elever. Også selvom de nogle gange kan være helt vildt irriterende. Selv hvis en elev ødelægger hele min dag, så er det stadig *min* elev, og det er den holdning, jeg prøver at kanalisere ud til børnene.

**Man elsker dem jo egentlig alene af den grund,
at de er ens elever. Også selvom de nogle gange
kan være helt vildt irriterende.**

Nina Oleander

Thomas Winthereik:

Når de kommer hos mig, er der ingen tvivl om, hvad det handler om – de skal blive gode til at spille guitar. Jeg kan sagtens sige til en elev: ”Ved du hvad, jeg kan lige se dig for mig om syv år. Du bliver den vildeste guitarist, og derfor vil jeg lære dig det her nu.”

Så kan det godt være, at det, vi skal lave, måske ikke giver så meget mening for eleven lige på dét tidspunkt, men så længe de kan lide mig og stoler på mig, så er de med på den.

Så må de gerne tænke: ”Gud, hvor er det mærkeligt, at han siger sådan noget om mig,” for det er faktisk sandheden. Det er sådan, jeg er, og sådan jeg underviser.

Ole Kjeldgaard:

Jeg fører minutiøs dagbog over mine elever. Hvis én eller anden siger: ”Vi skal spille mod Svenstrup, jeg tror sgu vi taber,” så skriver jeg lige: ”Svenstrup fodbold,” uden at de ser det. Og hvis Peter siger, at han skal have en ny hundehvalp på lørdag, så skriver jeg: ”hundehvalp.”

Når han så kommer til mit lokale ugen efter, så går jeg ud til ham og siger: ”Hvad så, Peter, har den der hundehvalp tisset i din seng?” og så er vi ligesom i gang.

Anette Elkjær

Jeg har haft elever, der snakkede og snakkede, og hvor vi aldrig rigtig fik spillet noget. I de situationer har jeg altid forsøgt at få det styret over på det faglige, men på et tidspunkt var der en forælder til et barn, jeg havde haft nogle år forinden, der sagde, at de to år sønnen gik hos mig, var nogle af de bedste, han havde haft i sit liv.

Ole Kjeldgaard:

Og det er jo igen det der med at kunne læse eleven. Jeg havde en pige, der gik i nogen tid, og så en dag fortalte hun mig, at hun altså ikke gik til guitar for at blive dygtig, hun var bare interesseret i at spille.

Egentlig var hun som et lille barn, der gerne vil høre den samme godnathistorie hver aften. Vi spillede de samme sange om og om igen, det var kedeligt for mig, men den glæde, hun havde ved det, den lærte mig noget.

Anette Elkjær:

Den elev, som jeg taler om, lærte stort set ingenting, men han fik lov at snakke en hel masse. Der er jo nogle, der har sådan et behov, og hvornår sidder de ellers helt alene med en voksen?

Nina Oleander:

I nogle tilfælde kan man have en følelse af, at selvom man kun ser en elev i 20 minutter om ugen, så har man faktisk en vigtig funktion for vedkommende. For dem kan det være en stor ting, at der er en voksen, som interesserer sig for dem, og som gerne vil lytte og snakke, og selvom nogle børn måske kan have det lidt svært i livet, så har de det godt i de 20 minutter, de er sammen med deres guitarlærer.

Jeg fører minutiøs dagbog over mine elever.

Ole Kjeldgaard

Thomas Jensen:

Jeg ser ikke mig selv som en rollemodel for mine elever, det er jeg simpelthen blevet for gammel til, og jeg tror ikke, at børnene er særlig interesserede i, om jeg er god til at spille guitar. Jeg skal sådan set bare gøre mit job og lære dem det, de har brug for.

De ældre elever, for eksempel dem, de møder i orkestrene, de er til gengæld rollemodeller, og det kunne man faktisk godt tænke på at udnytte noget mere i det daglige.

David Vollmond:

Der er ingen tvivl om, at vi som lærere har en vigtig opgave i et dannelsesmæssigt perspektiv. Dels er det ikke så tit, at børn tilbringer tid sammen med voksne, der har de interesserer, som vi har, og dels er det netop hos os, at der er plads til dem, der måske ikke helt føler, at de passer ind der, hvor de normalt færdes.

I mange miljøer er det almindeligt, at drenge og piger har bestemte interesser og opfører sig på en bestemt måde, og det kan godt få nogle til at føle sig udenfor.

Simon Oddershede:

Jeg har en elev, som det er fuldstændig umuligt at køre en stil med, for han er overalt. Den ene dag kommer han med grønt hår, den næste er det orange, så vil han spille det ene, og så vil han spille det andet, men selvom han er svær at undervise, så er han simpelthen bare fantastisk at snakke med. Han er vildt interesseret i musik, og vi får da også spillet lidt guitar, men det er egentlig ikke det, der er det allervigtigste. Det, at man kan beskæftige sig med musik sammen med hinanden, det gør, at man har et fællesskab.

RELATIONER II: LÆRER & FORÆLDRE

En del af kvaliteten ved den relation, vi som lærere får til børnene, ligger også i, at den finder sted, uden at forældrene er blandet ind i det.

David Vollmond

I musikskolefaget er det helt almindeligt, at man gennem flere år opbygger en stærk relation til et barn, uden på noget tidspunkt at have hverken set eller talt med dets forældre.

Nogle få lærere har kontakten til hjemmene som et decideret fokuspunkt, mens en del plejer den på et mere uformelt plan i forbindelse med, at barnet bliver hentet og bragt til sine lektioner.

For langt størstedelens vedkommende er forældrekontakt noget, der lever sit eget liv, men som uden problemer kan tages op, hvis behovet skulle opstå.

Alle lærere har det tilfælles, at de sætter pris på, at elevernes forældre møder op til koncerter og oplever, hvad det er, der foregår i undervisningen og på skolen i det hele taget. På den måde plejes relationen til forældrene i høj grad gennem det, børnene gør, og de oplevelser, de kan give forældrene, snarere end at forældrenes aktive deltagelse bliver afgørende for et godt undervisningsforløb.

Simon Oddershede:

Mine elevers forældre kan deles op i to grupper: Dem, som jeg slet ikke hører fra, og dem, som jeg møder naturligt, når de afleverer deres børn til guitarorkester. Så kan man lige nå at få en snak, mens der bliver pakket ud, og det er hyggeligt.

David Vollmond:

Formel kontakt har jeg meget lidt af, men jeg arbejder i en landkommune, så mange af eleverne bliver kørt til guitar af deres forældre, og på den måde får jeg en masse uformel kontakt, når børnene bliver hentet og bragt. Mens der bliver pakket sammen, kan jeg for eksempel sagtens lige nå at fortælle dem, at det gik rigtig godt i dag, og at deres datter skal huske at øve det og det til næste gang.

Ole Kjeldgaard:

Når jeg får en ny elev, viser det sig næsten altid, at jeg også har jeg haft broren eller søsteren. Jeg har mit eget undervisningslokale, og fra vinduet er der udsigt over skolegården, så det er blevet meget almindeligt, at forældrene lige banker på ruden, når de kommer forbi.

Henriette Damm:

Jeg opfordrer forældrene til ind imellem at komme og overvære undervisningen, for så kan de følge med i, hvad vi laver og eventuelt få en lille snak. Men vi kender nok alle sammen de der forældre, hvis egen interesse tager over, og dér er det vigtigt, at barnet selv i et eller andet omfang tager ansvar for det at gå til undervisning. Til denne type af forældre kan jeg godt nogle gange finde på at sige, at de altså får mere selvstændige børn, hvis de giver dem lov til at klare sig selv.

Når det så er sagt, så kan der jo være udfordringer omkring det at få børnene til at tage guitaren frem og få spillet derhjemme, og der er det selvfølgelig en fordel at få forældrene til at bakke op.

Nina Oleander:

Det er okay, at forældrene er med til den første og måske anden lektion. Bare sådan at de får en idé om, hvad det er, vi laver.

David Vollmond:

En del af kvaliteten ved den relation, vi som lærere får til børnene, ligger også i, at den finder sted uden at forældrene er blandet ind i det.

Det er okay, at forældrene er med til den første og måske anden lektion. Bare sådan at de får en idé om, hvad det er, vi laver

Nina Oleander

Henrik Mikkelsen:

Jeg har nogle små elever, hvis forældre har været med i både det første og det andet år, og jeg har aldrig oplevet det som et problem.

Henriette Damm:

Hvert år laver jeg et intromøde for nye elever, og der fortæller jeg blandt andet om undervisningen, øvning og køb af nyt instrument.

Thomas Jensen:

I Odense har vi før prøvet at arrangere forældremøder. Det første år kom der én, og det næste kom der slet ikke nogen. Det er svært at finde et koncept, fordi folk er så fortravlede.

Thomas Winthereik:

I musikskolen bliver det jo ofte en meget mere personlig relation, end hvis man går til for eksempel dans eller fodbold, som er langt mere gruppe-orienterede aktiviteter. Derfor er det også nogle særlige ting, forældre vil kunne høre fra os om deres barn.

OM FORÆLDRE... OG HVAD VI KAN GØRE FOR DEM

Jeg havde en elev, der gik i 9. klasse. Han var den vildeste teenager, meget sød, men også meget u-kommunikerende, og det var virkelig et minimum af feedback, jeg fik fra ham.

Lige meget hvad jeg bad ham om, så orkede han det ikke, og når jeg så endelig fik ham til at prøve bare en lille smule, så kunne han pludselig udbryde: "Ok, det kigger jeg på til næste gang," for derefter at stryge ud af lokalet.

På det tidspunkt var der måske gået 13 minutter af lektionen.

Det gik der et lille års tid med. Så var der en dag, hvor jeg sad og hørte ham spille, og der gik det pludselig op for mig, at han faktisk godt kunne finde ud af det. Der havde altid været så meget modstand og ligegyldighed fra hans side, at jeg – nu hvor han sad der og spillede så fint – næsten tog mig selv i at tænke: "Hvem har mon lært ham det?"

Så ringede jeg faktisk til hans forældre og indledte med at sige, at vi jo aldrig havde kommunikeret med hinanden, fordi deres søn var så stor, men at jeg lige havde haft en særlig oplevelse, og at jeg var blevet imponeret over, hvor meget han havde lært på syv måneder. Det blev de ikke kun glade for at høre, men også rørte og næsten chokerede, for de så ham faktisk endnu mindre, end jeg gjorde, og de havde aldrig hørt ham spille så meget som én eneste tone.

For dem var det simpelthen månedens oplevelse, at guitarlæreren ringede.

Nogle gange var det måske en idé at tænke på, hvor meget vi som undervisere kan komme til at betyde i forældrenes verden i stedet for, at det altid kun er dem, der skal gøre noget for os.

Thomas Winthereik

David Vollmond:

I folkeskolen er der nok en tendens til, at man over-kommunikerer, og hvis så en mere perifer fritidsinteresse pludselig begynder at gøre det samme, kan det måske i sidste ende få den negative effekt, at forældrene begynder at føle, at de ligefrem skal have dårlig samvittighed over ikke deltage nok.

Thomas Winthereik:

Egentlig har jeg rigtig meget kontakt, men det er til gengæld helt usystematisk. Jeg får aldrig holdt intromøder. Jeg drømmer tit om det, men jeg får det aldrig gjort, for så er der altid 1000 andre ting at gøre, når sæsonen skal startes op.

Anette Elkjær:

Jeg har typisk kontakten, når vi afholder koncerter. Der kommer forældrene, og så tager man snakken, hvis der er brug for det.

Thomas Jensen:

Jeg tror også meget på, at relationerne knyttes i forbindelse med de koncerter og arrangementer, vi laver. Der hvor forældrene ser børnene oppe på scenen.

I Odense har vi hvert år en guitarprojektuge, hvor vi samler alle elever i tre forskellige orkestre. Vi øver en hel uge, og laver så en kæmpe koncert med 75 deltagere, og det er altid helt fantastisk at se alle de der glade forældre.

Der viser vi dem også, hvad det er, vi, der arbejder på musikskolen, egentlig kan.

Henriette Damm:

Det er også sjovt at komme til at kende familierne, for når vi har koncerter, kommer der jo tit både forældre, søskende og bedsteforældre.

Thomas Jensen:

Den konkrete kommunikation omkring hvad der sker af arrangementer, den tror jeg på, men ikke tæt mødekontakt.

LIVET SOM GUITARLÆRER

Jeg har altid følt en stor mening med mit arbejde, for jeg synes, at det, vi gør, giver så meget glæde.

Henriette Damm

Arbejdet som lærer er foranderligt. Traditioner skal holdes i hævd, men undervisningen skal også forny sig i takt med resten af samfundet, og netop dén balancegang er én af de store udfordringer ved faget. Meget tyder på, at langt de fleste guitarlærere klarer denne opgave med stor succes, idet ændringer på arbejdspladsen, såvel som i samfundet generelt, omtales som en spændende og positiv ting.

Når det kommer til selve måden at gribe undervisningen an på, bliver det tydeligt, at der findes lige så mange tilgange, som der findes lærere, men også, at alle disse praksisser – så forskellige de end er – hviler på et stort og kontinuerligt refleksionsarbejde.

Dermed vil også den fornøjelse, som hver enkelt lærer finder i sit arbejde, udspringe af en lang række faktorer. Et stærkt fællestræk er naturligvis, at selve mødet med eleven er det absolutte centrum for alt, hvad man foretager sig, men ud fra dette centrum vokser en lang række betragtninger, hvor blandt andre den kreative proces, den faglige fordybelse, og fællesskabet med kolleger vægtes højt.

Hvis man dykker lidt dybere ned i den menneskelige interaktion, som er så grundlæggende for undervisningen, viser det sig, at mens visse lærere trives med og får energi af alle de mennesker, de møder i løbet af en arbejdsdag, så er netop disse mange forskellige indtryk noget, der for andre tærer på kræfterne.

I: ET MENINGSFULDT ARBEJDE

Henriette Damm:

Jeg har altid følt en stor mening med mit arbejde, for jeg synes, at det, vi gør, giver så meget glæde. Det at være med til at grundlægge en interesse, som også er ens egen, og at få lov til at formidle noget, som man holder meget af, det synes jeg er et kæmpe privilegium.

Ole Kjeldgaard:

Jeg har i årenes løb sat mig nogle mål, der skulle medvirke til at gøre mit arbejde interessant for mig.

Blandt andet havde jeg på et tidspunkt otte elever på en skole, og da satte jeg mig for, at jeg hele tiden skulle have mindst én på talentlinjen.

Et andet projekt, som jeg lykkedes med, var at få opbygget en tilstrækkelig stor elevgruppe

på én enkelt folkeskole, sådan at jeg kunne samle hele min fuldtidsstilling der. Nu har jeg ovenikøbet fået mit eget lokale stillet til rådighed.

Simon Oddershede:

Jeg ville jo elske at have et guitarlokale, hvor man kunne hænge en plakat op. De der klasselokaler, man kommer ud i, de emmer bare af, at nu er vi i skole.

Henriette Damm:

I årenes løb har jeg nok lukket øjnene lidt for lige netop dén problematik. I stedet har jeg fokuseret på at få skabt et positivt rum med eleverne, og alt i alt må jeg sige, at de praktiske omstændigheder er blevet meget bedre i de senere år.

Hold da op, hvor har jeg siddet og undervist meget iført ski-sæt, og hvor har jeg dog diskuteret frem og tilbage med pedeller, der påstod, at de havde målt 19 grader i lokalet.

Thomas Winthereik:

Den decentrale undervisning er også et problem på den måde, at mange elever har det indtryk, at det kun er dem selv, og de børn, der kommer før og efter, der går til guitar.

**Hold da op, hvor har jeg siddet og undervist
meget iført ski-sæt.**

Henriette Damm

Thomas Jensen:

Jeg har undervist i 40 år, men nogle af de største omvæltninger er faktisk sket for ganske nylig i form af samarbejdet med folkeskolen. Førhen var jeg bare musikskolelærer, og startede min arbejdsdag om eftermiddagen, men nu består en del af min ansættelse af holdundervisning for 3. klasser, hvor vi går i gang allerede fra morgenstunden.

En anden ting, der har gjort en kæmpe forskel, er, at vi i dag har adgang til internettet. Det gør, at eleverne faktisk tit kommer med noget, de gerne vil spille, i modsætning til førhen hvor det altid var mig, der fandt nyt materiale.

David Vollmond:

Jeg synes, det er dejligt, at de kan tage initiativet selv. Målet for mig er ikke, at børnene skal komme helt op i toppen af den musikalske fødekæde. De skal lære at spille musik, de skal have det sjovt med det, og det er kun godt, at der findes så mange forskellige veje derhen.

Internettets muligheder betyder, at de nogle gange får kastet sig ud i noget, der simpelthen er så svært, at de knækker halsen på det, men det sker også tit, at der kommer noget godt ud af det. Når de har den der form for ”selvstudier” kørende ved siden af det, vi arbejder med i undervisningen, så lader jeg være med at blande mig, for typisk prøver de at lære noget, der ligger langt over deres niveau

Hvis jeg gik ind i det, ville det lynhurtigt ende med, at de mistede lysten.

Nina Oleander:

Det er et fint supplement til undervisningen, når eleverne selv har været ude og finde et stykke, som de kunne tænke sig at spille, og det svarer jo til, at man selv i sin tid gik på biblioteket og fandt noget, der virkede spændende. Jeg lader dem i overvejende grad selv vælge det, de har lyst til, og så må de komme til mig, hvis de får brug for hjælp.

David Vollmond:

Som lærer prøver man jo i bund og grund at gøre dem klar til selv at kunne lære nye ting. Jeg rådgiver dem til gengæld en hel del i forhold til, hvilke videoer og hjemmesider, der kunne være gode for dem.

Hellere det, end at de skal bruge en masse tid på noget, der egentlig ikke har den store kvalitet.

Henriette Damm:

Det har været en gradvis omstilling fra den gang, hvor man sad ved spolebåndoptageren og prøvede at finde frem til akkorderne til den sidste nye popsang, og så til i dag, hvor alting bare er så meget nemmere. Det er dog vigtigt også at finde den rette balance, for det er fint, at de selv finder nye ting, men mit budskab er grundlæggende, at de bliver rigtig dygtige, hvis de følger den progression, jeg lægger ud for dem. De skal så at sige ”skolen igennem,” samtidig med at man som lærer selvfølgelig bør være imødekommende i forhold til det, som de selv står for.

II: EN METODE, DER INSPIRERER

Henrik Mikkelsen:

Jeg har haft mange forskellige tilgange til det at undervise, og nogle gange er jeg også kommet til at gøre det til en glidebane ved at lade eleverne bestemme for meget selv. I bund og grund tror jeg på, at mange, og især de små, godt kan lide, at de får et fundament. At jeg giver dem noget, som de altid vil kunne læne sig op ad, selv når de en dag forlader mig og vælger deres egen vej.

David Vollmond:

Med hensyn til de små jo elever vil jeg sige: Jo mere konkret og håndgribeligt, desto bedre, for de trives for det meste godt i faste rammer og med enkle og letforståelige instruktioner. Hvis de er under otte år, kan jeg godt finde på at fravige principperne om siddestilling og vekselanslag, for der gælder det mere om at kæmpe sig igennem, indtil de får en vis størrelse, men helt generelt er det min erfaring, at de mere formelle krav er med til at skærpe børnenes opmærksomhed, både musisk og motorisk.

Ole Kjeldgaard:

For mig at se handler det virkelig meget om spilleglæde. Når jeg sidder med en elev og øver de her akkorder igen og igen, så er hele idéen jo, at eleven skal synes, det lyder godt.

Det skal lyde af noget, for hvis det gør det, så er det også sjovt at spille.

Hvis du har en baselev, og du ikke kan få ham til at synes, at *boom-bom-bom* er det

bedste i verden, så skal han jo ikke spille bas, for det er det, han kommer til at lave 85% af tiden.

Og det er det samme, når du spiller guitar: Hvis du ikke synes, at ”ned-ned-op-op-ned-rytmen” er sjovt, så er det håbløst, for det er det, du skal spille 80% af tiden.

Henrik Mikkelsen:

Jeg tror på at, ens eget engagement betyder noget. Når mine elever kommer ind ad døren og begynder at pakke deres ting ud, plejer jeg lige at spille lidt klassisk guitarmusik for dem, for det er dét, jeg brænder for.

På den måde får de hørt lidt Barrios og lidt Giuliani, og det giver dem en fornemmelse af den lyd og den verden, vi skal ind i.

Senere hen, når de bliver dygtigere, begynder jeg at spørge dem, hvad for noget musik, de kan lide, og så prøver vi noget af det, men jeg forsøger også hele tiden at få dem tilbage til det, som jeg gerne vil give dem, for jeg synes, at begge dele skal være der.

Hvis jeg kommer med et nyt stykke, og mit budskab er: Det her er virkelig godt, og du ved, hvor noderne ligger, og du kan spille dem – så er det dén følelse, eleven tager med sig hjem.

Henriette Damm:

Klassisk guitar er en verden for sig. Der gør vi visse ting anderledes, vi sidder for eksempel på en bestemt måde, og det er der mange børn, der slet ikke kan forstå, for det, de har set alle mulige andre steder, er noget helt andet. Mit budskab er, at det er forskellige verdener, og den ene er ikke bedre end den anden, men det, jeg står for, og det, jeg kan formidle, det er den klassiske guitar.

Til de møder, jeg laver for begyndereleverne, fortæller jeg, at den måde jeg gerne vil lære dem at spille på, ganske enkelt er fundamentet for godt guitar-spil. Hvis de har den med sig, så kan de klare sig, uanset hvilken musikalsk retning de senere hen vælger at gå i.

Jeg tror på, at ens eget engagement betyder noget.

Henrik Mikkelsen

Henrik Mikkelsen:

I starten havde jeg kun én vej, kun én metode, og meget af min begynderundervisning gik ud på, at de hurtigt skulle have oplevelsen af, at de kunne noget, men efterhånden har jeg fundet ud af, at de så bare rammer muren senere hen. I virkeligheden er det meget fint, at der er en vis modstand, og at de bliver præsenteret for nogle ting, som de bare skal igennem. Det lærer dem, at det kræver noget at blive bedre, og at det ikke er noget, der bare kommer af sig selv.

Henriette Damm:

Der må godt være en vis respekt og stolthed omkring selve undervisningen. Det tager altså tid at blive god til noget, hvad enten det er et instrument eller noget helt andet, og jeg synes godt, at man må opdrage eleverne til, at tingene ikke kommer af sig selv.

Der skal noget arbejde til, processen skal selvfølgelig primært være sjov, men det må altså også godt gøre lidt ondt en gang imellem.

Ole Kjeldgaard:

Jeg interesserer mig en hel del for adfærdspsykologi og læringsteori, og har i forlængelse af det altid forsøgt at skabe en så effektiv vej som muligt for mine elever. Der er for mange, der bare øver de samme fejl igen og igen, og min ambition er, at undervisningen gerne skal tilrettelægges på en sådan måde, at alt i princippet kan lykkes for dem.

Nina Oleander:

Paul Harris er en stor inspiration for mig. Han taler for, at man prøver at opretholde et flow i undervisningen, og at man så vidt muligt undgår at rette fejl. I stedet skal man tage dem i opløbet, for eksempel ved først at gennemgå rytmerne, eller ved at læse noderne og sige dem højt. For nogle kan det også være godt lige på forhånd at snakke om, hvor fingrene skal sættes til de forskellige toner.

Man prøver simpelthen at forudse, hvor fejlene vil komme, og så afhjælper man dem, inden eleven når så langt som til at begå dem.

Ole Kjeldgaard:

Karl Petersen, som i sin tid var min lærer på Nordjysk Musikkonservatorium, lærte mig, at en guitarlektion skal indeholde tre ting:

- 1) Eleven skal grine, og gerne så vedkommende er ved at falde ned af stolen;
- 2) Eleven skal roses;
- 3) Eleven skal lære en ting, som vedkommende ikke kunne da lektionen begyndte, og det nye kan i virkeligheden være 1000 forskellige ting. Det altafgørende er, at når han går derfra, så føler han, at det var godt, han dukkede op.

3 ELEMENTER SOM ENHVER GUITARLEKTION BØR INDEHOLDE

1) Eleven skal grine

2) Eleven skal roses

3) Eleven skal lære en ny ting

Ole Kjeldgaard & Karl Petersen

III: OM ARBEJDSGLÆDE

Henriette Damm:

Om man trives i jobbet som musikskolelærer, afhænger nok meget af ens egen personlighed.

For mig har mødet med den enkelte elev altid været interessant, og det har gjort mig nysgerrig, for i vores job kommer vi ud for så mange forskellige personligheder.

Jeg kender selvfølgelig godt til den der metaltræthed, der kan opstå, når man har arbejdet med de samme ting igen og igen, men tit får jeg fornyet energi ved at føle den glæde, børnene oplever, når de lærer at spille.

Jeg kan også mærke, at når jeg laver et nyt arrangement til guitarorkestreret eller bliver inspireret af noget, jeg har hørt og finder frem til noderne til det, så bliver jeg glad og ung igen.

Man skal sørge for at holde den der kreativitet i gang, så man ikke bliver ved med bare at køre i det samme spor.

Thomas Winthereik:

Det at forny sig og blive ved med at være kreativ, det er vigtigt, men det er ikke noget, jeg som sådan beslutter mig for. Det sker heldigvis af sig selv. Når jeg får nye, skøre ideer, så bliver det ved med at være sjovt at undervise, og når *jeg* synes, det er sjovt, så bliver det også sjovt for eleverne.

Anette Elkjær:

Jeg har altid godt kunnet lide at arbejde med børn og unge mennesker, men jeg tror også, det er vigtigt, at man interesserer sig for andre ting. For mig har undervisningen ikke fyldt det hele, for jeg har altid lavet en masse andre ting ved siden af.

Man skal sørge for at holde den der kreativitet i gang.

Henriette Damm

Thomas Winthereik

Jeg har aldrig været træt af selve faget, tværtimod, for jeg føler, at jeg bliver bedre til det, efterhånden som tiden går.

Til gengæld kan denne her meget intense kontakt med eleverne godt være ekstremt omkostningsfuld. Jeg er i dén grad brugt op, når jeg har undervist, og det er en udfordring i vores branche, som jeg ikke synes er særlig italesat. Hvis du ikke er en god musiklærer, så forsvinder eleverne, og så har du ikke noget job. Derfor er du bare nødt til at give så meget af dig selv, og det synes jeg er trist – både når det kommer til at have mulighed for selv at være udøvende musiker, men også i forhold til at have overskud til at snakke med familien, når man kommer hjem.

Henriette Damm:

Ja, det at undervise både giver og tager energi.

Simon Oddershede:

Det kan godt være ensomt at undervise små børn, og der er rigtig meget envejskommunikation, hvor du giver og giver, men får ikke så meget igen.

Henriette Damm:

Det vil jeg nu ikke give dig ret i. Jeg synes, man får meget igen.

Simon Oddershede:

Nogle elever er fantastiske og kommer med en masse energi, men der er også dem, hvor det er dig som lærer, der skal hive kaninen op af hatten hver gang. Og det er svært, for børn kan hurtigt mærke, hvis der er noget, der er unaturligt.

Thomas Winthereik:

Jeg synes, det er hårdt arbejde, for jeg har kun én måde at være i det på: Der, hvor jeg er fuldstændig til stede, og det er noget, der koster. Især når det er én-til-én-undervisning.

Når jeg synes, det er sjovt, så bliver det også sjovt for eleverne.

Thomas Winthereik

Simon Oddershede:

Jeg gør meget ud af at tale med mine kolleger, når vi er ude på skolerne, for jeg har nogle dage, hvor jeg kun lige når at se ryggen af en folkeskolelærer, der går hjem, og så sidder jeg ellers som den eneste voksne i et klasselokale resten af dagen.

Rent skemamæssigt er jeg også begyndt at prioritere at være i lokaler, hvor jeg er tæt på mine kolleger.

Henrik Mikkelsen:

Det er væsentligt med et godt kollegialt fællesskab på arbejdspladsen. Jeg var en gang ansat på en musikskole, hvor jeg havde en bedre relation til rengøringspersonalet end til kollegerne, og det var ikke holdbart i længden.

Simon Oddershede:

Jeg har undervist, siden jeg startede på konservatoriet, og lige da jeg blev færdig, fik jeg en fuldtidsstilling. Jeg er nået frem til, at hvis arbejdet skal give mening for mig, så skal jeg være 100% til stede i det, for jeg bruger meget tid på at lege musik og have det sjovt med eleverne, og det er noget, der kræver utrolig meget energi.

I starten var det også svært at vænne sig til de lange arbejdsdage, men det bliver bedre og bedre, synes jeg

Henrik Mikkelsen:

Jeg hadede at undervise i starten, for det, jeg havde mest lyst til, var bare at spille guitar,

og jeg brugte ikke den fornødne tid på arbejdet. Derfor var det en meget dårlig og stresset situation for mig, indtil jeg på et tidspunkt begyndte at tage det alvorligt og fordybe mig i det. Da ændrede det hele sig fuldkommen.

Mit forhold til eleverne blev meget bedre, og pludselig var de ikke længere mine modstandere, og arbejdet ikke noget, der bare skulle overstås i en fart.

Ole Kjeldgaard:

Jeg forbereder mig aldrig til undervisningen, for jeg skulle gerne være sådan en gammel rotte, der kan læse eleverne og hjælpe dem med de ting, der er brug for. Det ville være tosset at sidde i fire timer ved et skrivebord og tænke over, hvordan jeg skal lære dem en D-akkord, for hvis eleven alligevel ikke har øvet sig, så er det jo spild af tid.

Det kan også være, at han har øvet 10 gange så meget, som jeg havde regnet med. Det kan jeg ikke planlægge, så jeg tager det derfra, hvor eleven er lige nu.

Jeg hadede at undervise i starten, for det, jeg havde mest lyst til, var bare at spille guitar.

Henrik Mikkelsen

Thomas Jensen:

For mig er der to ingredienser til et godt arbejdsliv:

Den ene er forberedelsen. Når man tager hjemmefra, skal man simpelthen have styr på, hvad eleverne skal spille, og hvad der skal kopieres.

Den anden er en varieret arbejdsdag. I gamle dage havde jeg 14 soloelever i træk, og jeg var ved at falde i søvn over at høre på mig selv. Nu har jeg både soloelever, hold og guitarorkester, og det giver en masse god dynamik.

2 INGREDIENSER TIL ET GODT ARBEJDSLIV

1) Forberedelse:

Du skal vide, hvad du skal lave i løbet af dagen

2) Variation:

Du skal sørge for at give dig selv forskellige udfordringer

Thomas Jensen

Nina Oleander:

Jeg gør meget ud af at lytte til de erfaringer, mine kolleger gør sig, og prøve at få implementeret de gode ting i min egen undervisning. Det er vigtigt, at man hele tiden husker på at reflektere over det, man gør, samt at man er bevidst om at udvikle sin praksis – også ved at tage imod de muligheder der er for efteruddannelse, sådan at man ikke sidder fast i det samme hele tiden.

Henrik Mikkelsen:

For mig er der ingen tvivl om, at kærligheden til det at undervise ligger i fordybelsen. Det er den, der skaber arbejdsglæden.

EFTERORD

En fortløbende samtale.

Den Gode Start er første del af et større, tredelt værk, der skal kortlægge guitarundervisningen fra de allerførste lektioner og op til studiet lige under konservatoriet.

Anden del, *Den Gode Fortsættelse*, vil beskæftige sig med de udfordringer, der er forbundet med det at oplære dygtige elever, herunder at fastholde deres interesse for instrumentet, samt at tilrettelægge undervisningsforløb, der tager hensyn til skolegang og andre fritidsaktiviteter.

Sluttelig vil *Det Gode Fællesskab* fokusere på den betydning, aspekter som guitarorkester, kammermusik, koncertvirksomhed, fællestimer og udflugter har for guitarelevs trivsel og udvikling.

For mig har det været enormt inspirerende at overvære og bearbejde de samtaler, der ligger til grund for *Den Gode Start*, og det er min faste overbevisning, at den store mangfoldighed, der helt generelt er i tilgangen til det at undervise, er en positiv ting. Vi skal turde at være kreative og forskellige, for det er på dén måde, vi udvikler vort fag.

Hvis man endelig skal konkludere noget ud fra de mange erfaringer, der er at finde i *Den Gode Start*, må det være det, at arbejdet som lærer er en dybt personlig profession, samt at elever, og deres tilgang til det at spille musik, i høj grad farves af interesserne og temperamentet hos den, der underviser dem.

De kultur-pædagogiske forskelle – både hvad gælder det spilletekniske, og også i forhold til mere overordnede aspekter som repertoire og progression – kan spænde vidt fra lærer til lærer og fra musikskole til musikskole.

Det er disse tre samtaler mellem Anette, Henriette, Nina, Ole, Henrik, Simon, Thomas, David og Thomas et levende bevis på, og jeg vil her benytte lejligheden til at takke dem alle for at bidrage med deres faglighed og erfaringer.

Det er lige præcis samtaler som disse, jeg håber, der vil komme mange flere af.

Jeg vil også takke Thomas Lyng Poulsen og Peter Oldrup for faglig gennemlæsning og gode råd, samt Anne Gry Haugland for vejledning og sparring fra idé til færdigt produkt.

Med ønsket om mange gode samtaler fremover;
Henrik Bay Hansen